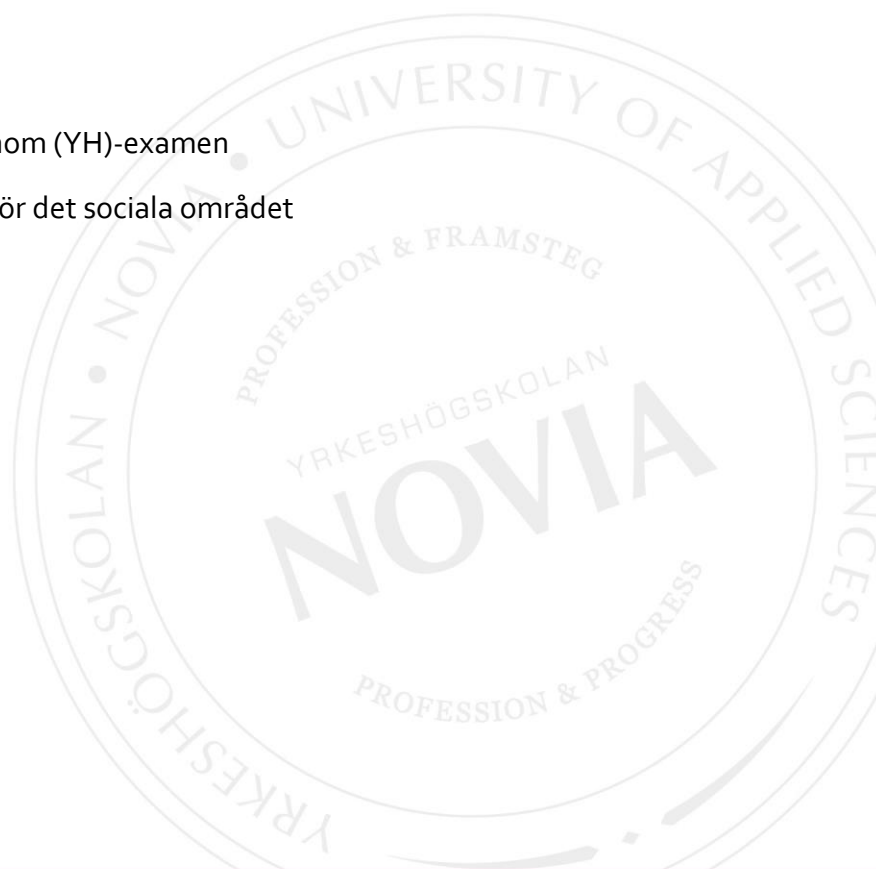

”Jag tror i alla fall att jag vet vem jag är”

En kvalitativ undersökning om hur identitetsutvecklingen hos unga kvinnor med invandrabakgrund påverkas av multikulturalism

Fanny Broo

Examensarbete för socionom (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för det sociala området
Vasa 2020

EXAMENSARBETE

Författare: Fanny Broo

Utbildning och ort: Det sociala området, Vasa

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Familjearbete

Handledare: Johanna Sigfrids & Ralf Lillbacka

Titel: "Jag tror i alla fall att jag vet vem jag är" – En kvalitativ undersökning om hur identitetsutvecklingen hos unga kvinnor med invandrarbakgrund påverkas av multikulturalism

---

Datum 30.10.2020

Sidantal 50

Bilagor 1

Abstrakt

Syftet med mitt examensarbete är att se på hur identitetsutvecklingen hos unga kvinnor med invandrarbakgrund påverkas av att leva i fler än en kultur. De centrala frågeställningarna för undersökningen är:

- Vad påverkar (den kvinnliga) identitetsutvecklingen?
- Kan man uppnå en stark identitet även vid multikulturalism?
- Kan man behålla sin ursprungliga kultur trots att man tvingas anpassa sig till en ny?

I teoridelen behandlas begreppen identitet och kultur. Mera djupgående på vardera begreppet finns identitetsbyggandet och vad som kan påverka detta samt olika kulturideologier och hur dessa fungerar i praktiken. I teorin tas också teoretiska aspekter upp på vardera begreppet.

Metoden för undersökningen är kvalitativ. Till undersökningen söktes respondenter som var i åldern 15–30 år, som var av kvinnligt kön, som hade bott i Finland i minst 1 år och som invandrat tillsammans med sin familj. Undersökningen genomfördes via intervjuer, som på grund av rådande Coronapandemi, gjordes online. Sammanlagt intervjuades 7 respondenter.

Resultatet i undersökningen visar att man kan behålla sin ursprungskultur trots att man tvingas anpassa sig till en ny, även om detta är både krävande och svårt. I flera familjer hade man kombinerat kulturen från hemlandet med den finska kulturen. Det som hade påverkat respondenterna mest var den egna familjen och familjens värderingar och traditioner. De flesta respondenterna upplevde att de kände till sin egen identitet.

Språk: Svenska

Nyckelord: identitet, unga kvinnor, invandring, multikulturalism

---

BACHELOR'S THESIS

Author: Fanny Broo

Degree Programme: Social welfare

Specialization: Familywork

Supervisor(s): Johanna Sigfrids & Ralf Lillbacka

Title: "At least I think I know who I am" – A qualitative study on how young immigrant women's identity development is affected by living with multiculturalism

---

Date 30.10.2020

Number of pages 50

Appendices 1

Abstract

The purpose of this thesis is to examine how young immigrant women's identity development is affected by living in more than one culture. The main research questions for this thesis are:

- What affects (women's) identity development?
- Is it possible to reach a strong identity even at multiculturalism?
- Is it possible to keep the original culture even when you must adapt to a new one?

The theory part of the thesis is about identity and culture. In the chapter about identity is also the development of an identity and factors that could affect the identity development described. The part of the theory that is about culture also includes explanations about ideologies of culture and their practical function.

The method for this examination is qualitative. The respondents should have been in the age of 15-30 years, be of female gender, been living in Finland for at least 1 year and came as an immigrant to Finland together with their family. The examination was conducted through interviews, which were made online due to the situation of the on-going Corona pandemic. In total were 7 respondents interviewed.

The results of the examination show that you can keep your culture of origin even though you are forced to adapt to a new one. In several families, the culture from the homeland and the Finnish culture had been combined. What had affected the respondents the most was their own family and the family's values and traditions. Most of the respondents felt that they knew their own identity.

Language: Swedish   Key words: identity, young women, immigrants, multiculturalism

---

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Syfte och frågeställningar.....	2
3	Centrala begrepp	2
4	Identitet	4
4.1	Vad är identitet?.....	4
4.2	Identitetsbyggandet.....	5
5	Vad påverkar identitetsutvecklingen?	6
5.1	Familjen	7
5.2	Genus & kön	8
5.3	Skola & lärare	9
5.4	Internet & sociala medier.....	10
5.5	Vänner & relationer.....	11
6	Att sätta gränser för sin identitet	12
6.1	Privat eller offentlig	13
6.2	Jaget eller familjen	13
6.3	Hur sätta gränser?	14
7	Teorier om identitet.....	15
7.1	Erik Homburger Erikson	15
7.2	James Marcia.....	16
7.3	Anthony Giddens & Thomas Ziehe	17
8	Kultur.....	18
8.1	Vad är kultur?	18
8.2	Olika nivåer.....	20
9	Kulturella ideologier	20
9.1	Individcentrerad/Individualistisk kultur.....	21
9.2	Gruppcentrerad/Kollektivistisk kultur.....	21
10	Invandrare i ett nytt land och ny kultur	22
10.1	Berrys integrationsmodell/ackulturationsprocess	24
11	Sammanfattning av teoridelen	26
12	Undersökningens genomförande	27
12.1	Val av metod	28
12.2	Val av respondenter	28
12.3	Sekretess	29
12.4	Val av analysmetod	29
13	Resultat av undersökning.....	29

13.1	Identitet	30
13.2	Vad påverkar identitetsutvecklingen	30
13.2.1	Familjen.....	31
13.2.2	Genus & kön.....	32
13.2.3	Skola & lärare	34
13.2.4	Internet & sociala medier	35
13.2.5	Vänner & relationer	36
13.3	Kultur	38
13.3.1	En kultur hemma, en annan utanför	39
13.3.2	Hur påverkas du	40
13.3.3	Vad från finska samhället har påverkat	41
13.3.4	Vad från ditt hemland har påverkat	41
13.3.5	Behålla egen kultur.....	42
13.4	Val av integration.....	43
14	Slutdiskussion	44
15	Kritisk granskning.....	46
	Källförteckning	48
	Bilaga	50

1 Inledning

Hur är det att leva i två olika kulturer? Är det ens möjligt? Och hur väljer man hur man ska leva i sådana fall? Hur väljer man vilka traditioner man ska följa? Kan man behålla sin ursprungliga kultur trots att man tvingats anpassa sig till en ny? Hur påverkar detta ens identitetsutveckling? I min undersökning planerar jag att undersöka om identitetsutvecklingen hos unga kvinnor med invandrabakgrund och att se på hur den påverkas av att leva i flera kulturer.

Varför jag har valt att undersöka detta ämne hos just unga kvinnor med invandrabakgrund är för att jag anser att det är ett viktigt ämne att lyfta fram. Jag har valt att lyfta fram de unga kvinnornas syn och upplevelse kring detta för att de i många kulturer inte har lika stor talan som männen har och detta i sig kan påverka både identitetsutvecklingen och ens val av kultur.

Det är under ungdomsåren som ens identitet prövas och formas och att vara ungdom i dagens samhälle kan dessutom vara både tufft och krävande. Om man då kommer som invandrare till ett nytt land i sin ungdom kan det vara svårt att hitta ett stadigt fotfäste och att ha en klar vision om hur en ska leva sitt liv. Därför anser jag det också vara viktigt att undersöka detta ämne, för att kunna skapa möjligheter för en så bra integration som möjligt för dessa invandrare.

Vi lever i en värld med ständiga förändringar och detta är något som syns inom ungdomskulturen. Ungdomar lever idag ett friare liv än förut, samhället ger en förhoppning om att allt är möjligt. De gamla traditionerna faller bort, vilket ger en frihet hos ungdomarna. Dock ger detta också en motsatt effekt. Stor ångest och vilsenhet är vanlig hos ungdomarna, vilsenhet över att inte veta sin plats och ångest över att inte hitta sig själv.

Kulturer finns det gott om i vår stora värld. Olika kulturer innebär också olika värderingar och olika traditioner. Om dessa skiljer sig allt för mycket uppstår lätt kulturkrockar och det kan i sig skapa en osäkerhet, men även här kan det skapa vilsenhet och ångest.

Detta hela väcker ett intresse och en nyfikenhet i mig. Därför vill jag se hur unga invandrades identitetsutveckling påverkas av att tvingas anpassa sig till nytt land och ny kultur, men samtidigt stå med ena foten kvar i hemlandet och kulturen där.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med mitt examensarbete är att undersöka hur identitetsutvecklingen hos unga kvinnor med invandrarbakgrund påverkas av att leva i flera kulturer.

De frågeställningar som jag kommer utgå ifrån i min undersökning lyder som följande:

- Vad påverkar (den kvinnliga) identitetsutvecklingen?
- Kan man uppnå en stark identitet även vid multikulturalism?
- Kan man behålla sin ursprungliga kultur trots att man tvingas anpassa sig till en ny?

Jag kommer avgränsa mig till att söka respondenter som är av kvinnligt kön och som är i åldern 15–30. Jag söker endast första generationens invandrare och som har bott i Finland i minst 1 år. Detta för att jag vill att mina respondenter har upplevt invandring och integration själva och kan på så sätt relatera till mitt syfte och frågeställningar.

Jag kommer dock inte att avgränsa mig till olika religioner, hemland eller orsak till invandring.

3 Centrala begrepp

För att göra innehållet i mitt arbete lite lättare att förstå har jag här samlat några centrala begrepp som jag förklarar lite närmare. Dessa begrepp är alla på något sätt centrala för att skapa en egen identitet, hitta sin plats samt anpassa sig till en ny kultur.

I detta arbete behandlas *multikulturalism* som något individuellt hos varje invandrare som lever med fler än en kultur i sitt liv. Detta är ett begrepp som innefattar en grupp, nation eller individ som omfattar och besitter flera olika kulturer på samma gång. (Botond, 2017, 221–222).

Inom begreppet identitet finns flera mindre begrepp. Dessa förklarar jag nu turvigt och kort här. *Självbild* innebär hur man ser på sig själv som en unik individ och om man känner att man är densamme i alla situationer och förändringar. Ens egna bild av en själv. Innebär även hur man uppfattar att man själv är men också hur man tror sig uppfattas av andra. Självbilden

förändras genom livet och kan vara olika i olika situationer. (Nilsson, 2015, 24–32; Frisé & Hwang, 2006, 10, 132).

Självkänsla innebär värderingen på en själv, på ens egna jag. God självkänsla ger en stabil och säker syn på sig själv. En stabil självkänsla ger ett bättre självförtroende. Självkänsla berörs inte av bekräftelse av prestationer eller handlingar, utan stärks i sådana situationer och relationer där man känner sig omtyckt, accepterad och betydelsefull. (Nilsson, 2015, 24–32; Mangell, 2014).

Förtroendet på dig själv och huruvida du kan klara av olika saker förklaras genom begreppet *självförtroende*. Ett gott självförtroende ger en drivkraft och vilja att lyckas. När man lyckas med saker stärks självförtroendet. Självförtroende är ofta starkare än självkänslan men kan variera mellan olika situationer. Med *självrespekt* menas att ha respekt för sig själv och att se sig själv värdig av andras respekt. Det innebär att värdera sig själv på samma nivå som man värderar andra. (Nilsson, 2015, 24–32; Mangell, 2014).

Begreppet *personbegrepp* syftar på hur man ser på sig själv i relation till allt och alla runt omkring. Det är av stor betydelse för att kunna förstå olika kulturella skillnader människor emellan. Detta begrepp behandlas främst i kapitlet om olika teorier kring identitet. (Ahmadi, 2003, 20–22).

Begreppet *nationalitet* innebär att tillhöra en viss nation och att ha medborgarskap i en viss nation. Att identifiera sig med och tillhöra ett visst folk eller en viss etnisk grupp kallas för *etnicitet*. *Religion* innebär människans förhållande till högre makter, en tro på övernaturliga fenomen (till exempel Gudar, andar, återfödelse etc.). Dessa tre begrepp nämns ytligt i kapitel 8. (Frisé & Hwang, 2006, 79–80).

I kapitel 10 nämns några begrepp kring integration. Med *integration* menas en sammanförande process att förena olika skilda grupper till en större helhet och gemenskap. När människor lever separerade ifrån varandra, kallas det *segregation*. I detta arbete används det i negativ bemärkelse och utifrån etnicitet och kultur. Det innebär att minoriteter inte accepteras eller ses som jämlika och blir därför separerade från samhället. När en person behandlas sämre än en annan person i precis samma situation uppstår *diskriminering*. Detta innebär olik, orättvis och negativ behandling i samma situation. I detta arbete används begreppet diskriminering gentemot etniska grupper och invandrare. (Botond, 2017, 217–221; Diskrimineringsombudsmannen, 2020).

4 Identitet

Vi har alla en egen personlig och individuell identitet. Men vad betyder det egentligen att ha en identitet? Och vad innebär identitet? Själva begreppet identitet kan delas upp i flera olika mindre delar och kan behandlas från flera olika perspektiv. Jag kommer i detta kapitel avgränsa mig till endast den allmänna, egna identiteten. Jag förklarar vad identitet är och hur byggandet av en identitet går till.

4.1 Vad är identitet?

Ordet identitet kommer ifrån latin där "idem" betyder "detsamma" och det är just vad identitet innebär. Att man känner att man är en och samma person i alla situationer, oavsett ålder, plats eller scenario. Detta är den röda tråden genom hela begreppet identitet. (Wellros, 2000, 82; Nilsson, 2015, 24).

Ens egna självbild är central för begreppet identitet. Identitet beskrivs också som att något eller någon är detsamma eller densamma under växlande omständigheter och genom de olika förändringar som sker under livets gång. När man är den man utger sig för att vara så har man en stark och uppfylld identitet och man känner även till den själv. (Frisén & Hwang, 2006, 10; Arvidson & Johansson, 2017, 14).

Där känslan av att höra till, att vara speciell och att vara som andra möts, där skapas identiteten. Det är viktigt för en ungdom att känna att hen hör till en eller flera grupper där hen känner sig accepterad och välkommen. Samtidigt är det också viktigt att känna sig speciell och att man tillför något som ingen annan gör. En balans mellan att inte vara som alla andra, men samtidigt vara precis som alla andra. (Frisén & Hwang, 2006, 86–87).

Identitet innebär både att känna till identitetens individuella sida samt identitetens kollektiva sida. Med den individuella sidan menas förmågan att kunna definiera sig själv som en unik och egen person med egna egenskaper och drag bland en större grupp individer. Den kollektiva sidan av identiteten är då i motsats att kunna definiera sig själv som en del av en grupp, tradition eller kategori. (Ålund, 1997, 162).

I dagens läge finns det många, till och med oändliga, olika valmöjligheter bland värderingar, moraliska referenser och normer. För att kunna undvika eventuellt kaos eller dylikt så är det viktigt att känna till sin identitet och vad man står för. Det är viktigt att hitta sin plats i samhället på egen hand utan ett påtryck ifrån andra. (Ahmadi, 2003, 34).

4.2 Identitetsbyggandet

Identitetsbyggandet är en process som pågår genom hela ens liv och som påverkas av såväl sociala, kulturella, kollektiva och personliga faktorer. (Ålund, 1997, 162).

Att bygga upp sin identitet utgår både från att ge och att ta emot. Detta betyder att identiteten gestaltas inte enbart i individens egenskaper och handlingar, utan också i hur omgivningen uppfattar individen samt hur individen själv tar emot de uppfattningarna. Grunden i identitetsbyggande är hur en person ser på sig i själv i förhållande till miljön runtomkring. Detta blir tidigt en del av ens personlighet. (Ahmadi, 2003, 17–25).

Vår egen syn på oss själva definieras i stort sett av hur andra människor ser på oss, hur de värderar oss och hur de svarar på oss. Genom att man föreställer sig hur människor runt omkring en uppfattar och tycker om en, så skapar man egna uppfattningar och tankar om sig själv. Ens egna självkänsla, självförtroende och självrespekt formas utifrån andras reaktioner och uppfattningar om en. För att hitta sin plats i samhället, så spelar sociala relationer en stor roll. (Nilsson, 2015, 25–26, 185; Hwang & Nilsson, 1996, 266).

I ett identitetsbyggande ingår flera olika faktorer och dessa har alla olika inflytande. Varje enskild individ har fyra faktorer som grund, oavsett ursprung och bakgrund. Dessa fyra faktorer är kulturella egenskaper, personliga egenskaper, livshistoria och samhällsvillkor. Dock så varierar dessa faktorer för varje individ, beroende på just ursprung och bakgrund. Det är då när dessa faktorer möts som identitetsbyggandet får sin början. (Ahmadi, 2003, 19).

Där faktorerna samhällsvillkor och livshistoria möts skapas strukturer. Detta innebär att man skapar egna individuella strukturer baserat på de villkor, normer och regler som finns i samhället man lever i och på de villkor, normer och regler som man vuxit upp med och som följer en ifrån barndomen. (Ahmadi, 2003, 19–20).

Vid mötet av kulturella egenskaper och personliga egenskaper skapas de så kallade inre egenskaperna. Här kommer de individuella värderingarna och normerna fram. Det är alltså de värderingar och normer som finns inom kulturen man växt upp i samt i den kultur man lever i som i mötet tillåter en att söka och finna egna värderingar och normer. (Ahmadi, 2003, 19–20).

Kulturella egenskaper och samhällsvillkor skapar tillsammans kollektiva faktorer. När kulturens värderingar och normer går tillsammans med samhällets värderingar och normer formas en gemenskap inom samhället som man lever i. De synsätt och värderingar man som individ har gentemot andra människor och tillsammans med andra människor i samhället blir här framstående. (Ahmadi, 2003, 19–20).

När personliga egenskaper och ens livshistoria binds ihop så skapas individuella faktorer. Detta är olika för varje individ och är de största spelpjäserna i identitetsbyggandet. (Ahmadi, 2003, 19–20).

För att man ska kunna utvecklas som människa och individ, så bör det enligt Ahmadi (2003) finnas en spänning mellan att känna sig oberoende av andra och att kunna och vilja utveckla en relation med andra. Det behöver också finnas en så kallad motidentitet. Med motidentitet menas en motsats till den och det man känner att man är, till exempel kvinna-man, förälder-barn eller lärare-studerande. I relationen mellan motidentiteter hittar den egentliga identiteten sin mening. Mellan grupper och motidentiteter är det en balansgång mellan inkludering och exkludering. Där emellan finns en gränssättning som ständigt flyttas och ändras, vilket gör att man måste hitta sig själv i relationen till andra människor. (Arvidson & Johansson, 2017, 56–57)

Man kan förändra sin egen identitet och framför allt, sin egen självbild, genom att använda sina egna erfarenheter, kunskaper och medvetenhet. Det är inget som är enkelt, och det kräver tid, ork och vilja. Men genom mycket reflektion och att sätta tydliga och klara mål för sig och sitt liv, så är det möjligt att genomföra. (Nilsson, 2015, 185).

5 Vad påverkar identitetsutvecklingen?

Det finns flera olika faktorer i vårt samhälle som spelar in på var och ens utveckling av identiteten. Detta är något som är väldigt individuellt och som ter sig olika för alla,

dessutom smälter dessa faktorer lätt in i varandra och den ena påverkar den andra. I detta kapitel tar jag fram några av de vanligaste faktorerna som påverkar vår identitetsutveckling. Utöver dessa faktorer finns givetvis många fler som har en stor påverkan också, så som religion, omgivning och politik. Jag har dock valt att endast lyfta fram de faktorer som finns tillgängliga för alla, oberoende hemland och kultur.

5.1 Familjen

Inom familjens påverkan har det utvecklats en teori som kallas objektrelationsteorin. Med objekt relaterar man i denna teori till de viktiga människor som finns i individens liv. De viktigaste relationerna inom denna teori är de relationer som skapas i tidigt skede, alltså relationen mellan föräldrar och barn. Relationerna som byggs upp i barndomen följer individen genom hela livet och de har en stor påverkan och betydelse för andra, kommande relationer. Växer ett barn upp med en trygg relation till sina föräldrar kommer denne att ha lättare att känna tillit till andra människor i sitt liv. Enligt objektrelationsteorin är det viktigt med trygga och stabila relationer från tidig början, då detta är en god förutsättning för att skapa god jagkänsla och en stabil identitet. (Frisén & Hwang, 2006, 46–47).

För att kunna utforska sin identitet och hitta sina egna gränser är det som ungdom viktigt att kunna och att få särskilja sig ifrån sina föräldrar. Detta görs vanligtvis genom olika beteendemönster och genom att testa olika roller. Dock är det ändå mycket viktigt att ungdomarna behåller en nära relation till sina föräldrar trots att de försöker slå sig fria. En nära föräldra-barn relation ger upphov till självkänsla, stöd och trygghet för ungdomen. (Frisén & Hwang, 2006, 183–188).

Olika familjemönster har olika påverkan på ungdomars identitetsutveckling. För att ungdomen ska kunna nå så långt som möjligt i sin identitetssökning så behöver föräldrarna vara rättvisa och inte försöka kontrollera eller styra sina barn. Det är också bra om föräldrarna är varma och stöttande, men de behöver ändå uppmuntra till frihet och oberoende. Om föräldrarna stöder ungdomarnas experimenterande av nya idéer och inställningar, stöder de också i ungdomarnas identitetsbyggande. Om föräldrarna, i motsats till detta, inte stöder sina barn i utforskandet av sin identitet, så hindras också ungdomarnas identitetsutveckling. I de hem var föräldrarna är mer orättvisa i uppfostran och har en större emotionell distans samt en svajande kommunikation till sina

barn, så påverkas identitetsutvecklingen hos ungdomarna också negativt. (Frisén & Hwang, 2006, 183–188).

Det är ganska vanligt förekommande att familjen anses som den viktigaste källan för värderingar och traditioner, även den viktigaste källan till att dessa förs vidare i arv. Familjen ska vara de som lär ut grunderna och goda värden för livet. (Utbildningsstyrelsen, 2007, 101).

Familj är en viktig faktor i skapandet av en egen identitet. Olika färdigheter som man lär sig genom att växa upp i en familj påverkar identitetsutvecklingen på olika sätt. Positiv påverkan har bland annat flexibilitet, att bry sig om andra, att kommunicera med och att komma överens med andra. Sådant som påverkar identitetsutvecklingen negativt är bland annat ständig övervakning eller ingen övervakning alls, dysfunktionella relationer och dålig kommunikation mellan familjemedlemmarna. (Utbildningsstyrelsen, 2007, 101).

Goda och öppna familjerelationer ger goda möjligheter till att alla familjemedlemmar kan vara sig själva och att de alla hittar en egen världsbild.

5.2 Genus & kön

I de flesta delar av världen finns det stereotyper, normer och förväntningar på hur en flicka respektive en pojke ska vara och vad de ska göra i livet. De kan skilja sig väldigt mycket och det kan göra att det blir svårt för en ungdom att försöka gå emot vad som förväntas av hen. Dock är stereotypa uppfattningar angående könsroller i de flesta fall varken sanna eller riktiga. (Nilsson, 2015, 195)

Enligt Nilsson (2015) är det hur vi blir lärda som påverkar hur vi ser på olika könsroller, det är alltså inte ett fritt val som vi föds med. Därför sätts människor i köns kategorier och det ger oss färdigt bestämda uppfattningar om deras egenskaper, personlighet och prestationer. Detta ger individen i fråga negativ påverkan på sin självbild och självförtroende.

Enligt Nancy Chodorow (1988) är det ifrån mamman i familjen som ungdomarna utvecklar sin identitet och hur de ska vara i situationer med andra människor. Relationen mellan barn och mor har olika karaktär beroende på kön. Flickor tenderar att känna en likhet till sin mor medan relationen mellan son och mor understryker en viss skillnad dem emellan. Därför utvecklas pojkar till mer självständiga och åtskilda individer medan flickor utvecklas inom

likhet och närhet. Chodorow anser att det inte endast beror på relationen till mamman, utan mer om hur femininet och maskulinitet beskrivs i våra kulturer.

Vårt samhälle idag domineras av olika mönster där män är i högre ställning än kvinnor. Om man väljer att agera utanför dessa ramar så skapas ofta en stark reaktion bland omgivningen. Detta kan även påverka individen själv. (Frisén & Hwang, 2006, 59–61). Det krävs ett stort mod, en stabil självbild och självrespekt för att klara av att gå emot omgivningens alla förväntningar på könsrollerna.

5.3 Skola & lärare

Skolan är ett ställe där ungdomar spenderar mycket av sin tid och därför utgör skolan också ett bra stöd till deras identitetsutveckling. I skolan kan ungdomarna inspireras till att pröva nya idéer och aktiviteter samt att upptäcka nya saker. Lärarna har en stor roll i detta stöd. Lärare kan stöda ungdomar genom att tillåta och uppmuntra alla olika individer att få komma fram och att få synas i klassrummet. Om lärare använder rätt verktyg för detta och inte utgår från normer och värderingar bildas en större öppenhet inom klassen. En större öppenhet inom skolvärlden gör att det är lättare för ungdomar att våga utforska inom sin identitet i skolan. (Verhoeven, Poorthuis & Volman, 2019, 35–63).

Dock kan skolan och lärarna också innebära en negativ påverkan på ungdomarnas identitetsutveckling. Detta sker oftast genom omedvetna signaler, meddelanden och information om vem ungdomarna är, vem de borde vara och vem de kunde vara. Att lärare har olika förväntningar, ibland till och med märkbara förväntningar, på ungdomar är rätt vanligt. Vissa förväntningar utgår från ungdomarnas etniska bakgrund, kön och intelligens. (Verhoeven at.al. 2019, 35–63).

I USA gjorde några forskare en studie kring just detta. En studie om skolan och lärares roll på ungdomars identitetsutveckling. I denna studie kom det fram att även om identitetsutvecklingen är en individuell process, så har skolan och kanske främst lärarnas syn på sina elever en mycket större påverkan än vad man tidigare trott. De ungdomar som upplevde att de hade en karaktär som avvek sig ifrån normen, upplevde också att deras lärare behandlade dem annorlunda än de ungdomar som följde normen. Följden av detta är att dessa ungdomar upplever att de har sämre förutsättningar och möjligheter att utveckla sin identitet och sin framtid. (Verhoeven at.al. 2019, 35–63).

I skolan är alla ungdomar elever för läraren, men det är i skedet mellan att förvandla en elev till någon, som lärarens syn och tankar kommer in i identitetsutvecklingen hos ungdomarna. Denna typ av pedagogik är givetvis svårare och mer krävande för skolan och den sker bäst under handledning eller individuell undervisning. Läraren bör bemöta sina elever var och en som en hel människa. En hel människa innebär också att läraren ska ta i beaktande individens individuella egenskaper, bakgrund och begåvning. Den lärare som inte kan se och bemöta sin elev som en hel människa, kan inte heller nå hen på djupet. För att detta ska lyckas krävs ett gott samspel och samförstånd mellan lärare och elev. (Frykman, 1998, 34).

Skolan främjar utvecklingen av sociala beteenden och lär bland annat hur man anpassar sig till andra och sig själv samt gemenskap och samvaro med andra. Att acceptera och förstå olikheter och att kunna ta ansvar för egna handlingar lärs också ut i skolan. (Utbildningsstyrelsen, 2007, 96). Dessa faktorer är sådana som alla har en stor inverkan på hur man utvecklar och bygger på sin identitet. Desto större förståelse man har gentemot andra, desto lättare har man att förstå sig själv.

5.4 Internet & sociala medier

Genom sociala medier och internet kan man lätt hitta likasinnade personer. Där ges en annan typ av möjlighet till att utforska sin identitet och en möjlighet att söka upp, konstruera och kommunicera en egen historia om sitt eget jag. På olika sätt kan man få respons och gensvar på sin egen identitetsberättelse vilket i sig kan påverka den egna identitetsutvecklingen. Via sociala medier och internet kan minoriteter, mångfald och dylika riktningar uppmärksammas. Där görs de synliga och fram för allt finns de tillgängliga för alla. (Frisén & Hwang, 2006, 76).

Internet och sociala medier är en stor källa för olika aktivitet- och kommunikationsgrupper som är inriktade på specifika ämnen. Dessa grupper skapas genom en gemensam aktivitet eller ett gemensamt intresse. Alltså, här träffar man likasinnade personer. Denna typ av grupper träffas sällan i verkliga livet, utan kallas ofta för virtuella grupper och hålls då endast igång via internet och sociala medier. Trots att dessa grupper pågår under tekniska omständigheter, så är det ändå mänskliga personer som upprätthåller dem. Därför behöver också varje person i gruppen en egen identitet. Varje person måste acceptera gruppens värderingar, finna sina egna skillnader och även hitta sin egen roll i gruppen. Lyckas man

inte med att finna dessa sidor hos en själv, riskerar man att avböjas medlemskapet i gruppen. (Rimskii, 2011, 93–96).

När man utbyter information över internet och sociala medier så påverkar man sin identitetsutveckling genom de faktorer man får tag i via internet. Detta kan vara faktorer som attityder, uppfattningar, stereotyper, bedömningar, åsikter, prioriteringar, livsstilar, värderingar samt karaktärer av olika slag. (Rimskii, 2011, 93–96).

Internet och sociala medier möjliggör utforskande av sådana identiteter som kanske inte skulle våga provas på i det verkliga livet. Det är enkelt att vara anonym på olika plattformar och det innebär att man hur som helst kan pröva olika vägar att gå. Dock kan detta också påverka identitetsutvecklingen negativt eftersom man kan uppleva en större frihet och ett större accepterande på internet och sociala medier. I det verkliga livet kan de värderingar som är självklara online, inte vara lika accepterade. (Rimskii, 2011, 93–96).

På internet och sociala medier är det lätt att få ny lärdom om andra kulturer, traditioner, nyheter och dylikt. Men online erbjuds också olika modeller för beteende och handling. Det är vanligt att kunna ifrågasätta informationen som finns att hämtas online och detta påverkar på värderingar, normer, tankar och åsikter hos individerna. (Utbildningsstyrelsen, 2007, 97–98). Detta innebär att sociala medier och internet kan ha både positiv och negativ inverkan på identitetsutvecklingen. Möjligheterna till att prova på och hitta nya, unika vägar är stora, men risken att bli vilseledd och manipulerad kan vara minst lika stor.

5.5 Vänner & relationer

Dejting, romantik och förhållanden är vanliga och mycket viktiga för ungdomar och deras sociala nätverk. Det är vanligt att ungdomar påverkas i större mån av romantiska relationer än av föräldrar och syskon. Dock är det oftast vänskapsrelationerna som väger tyngst. (Perrin, 2003, 7).

Vänskap är en av de vanligaste typerna av relationer. Vänskap ger en meningsfullhet till individen samt att det ger goda förutsättningar för social, kognitiv och emotionell utveckling. Vänskap är en svår relation att definiera, men de viktigaste egenskaperna för en vänskap är stöd, förtroende, tillit, lojalitet och tillgivenhet. Vänskap är en relation som är ömsesidig. (Glovera, Galliherb & Crowell, 2015, 70; Utbildningsstyrelsen, 2007, 91).

Vänskapsrelationer skapas oftast genom gemensamma intressen, erfarenheter och egenskaper. I en vänskapsrelation är det vanligt att man delar värderingar och traditioner, men detta är inte något som är avgörande. Dock är detta anledningarna till att just vänskapsrelationer är viktiga för identitetsutvecklingen. När man har saker gemensamt är tröskeln till att dela med sig av sina känslor också lägre och det är viktigt att få kunna dela med sig av sitt inre och sina tankar. I vänskapsrelationer finns utrymme att prata och diskutera ämnen som man inte vill eller är bekväm med att ta upp bland andra. (Glovera, et.al. 2015, 70; Utbildningsstyrelsen, 2007, 93).

Det som betyder mest i en vänskapsrelation är ömsesidighet. När man får dela och känna emotionella kopplingar, empati och känslighet men även dela och känna ett visst ansvar, så påverkas identitetsutvecklingen och den personliga tillväxten till det positiva. Man får som individ känna sig behövd, omtyckt och accepterad, vilka alla tre är ett stort stöd till att våga och vilja utforska sin identitet. Om däremot ömsesidighet och de andra faktorerna saknas, så leder det till obalans i vänskapsrelationen och detta kan i sig leda till rastlöshet, ångest och interpersonella problem. (Glovera, et.al. 2015, 71).

Goda vänner är nödvändiga för ett gott välbefinnande samt ett bra stöd i sökandet efter sin identitet. Med vänner vågar man ofta prova på sådana saker man annars inte skulle våga. Om goda vänskapsrelationer dock uteblir kan detta påverka individen både negativt och traumatiskt. Dennes sociala färdigheter och självkänsla kan bli lidande och det medför en saknad av mod, motivation och vilja att testa sig fram inom identitetssökandet. (Utbildningsstyrelsen, 2007, 93–93).

6 Att sätta gränser för sin identitet

Det är viktigt för ungdomar att känna till sin bakgrund och sitt ursprung. Men som ungdom behöver man också sätta gränser för sin identitet. Detta är saker som hjälper en att hitta sin egen identitet och hitta sina egna vägar. (Ahmadi, 2003, 36–37).

Känslan av att tillhöra och vara delaktig i en grupp blir större och tydligare när man sätter gränser för sin identitet. Det är en viktig del av ens identitet att känna att man tillhör något i samhället. Genom att sätta gränser hittar man de skillnader som finns mellan en själv och andra. Skillnaderna blir tydligare och man lär sig känna efter vart man vill höra. (Ahmadi, 2003, 36–37; Frisé & Hwang, 2006, 81–83).

Ahmadi (2003) antyder att gränserna i var och ens identitet är vad som skiljer oss åt från varandra. Det är via dessa gränser som vi lär oss att vi tycker, känner och vill lika eller olika.

6.1 Privat eller offentlig

Att sätta gränser kan göras ur ett privat och ur ett offentligt begrepp. Oftast används båda begreppen. Det privata begreppet är viktigt för den enskilda individen. Det är också viktigt att kunna hålla tydliga gränser mellan det offentliga och det privata. (Ahmadi, 2003, 37–41).

När man pratar om det privata begreppet menar man den del av ens liv där man själv har kontrollen. Den del där det personliga i ens liv får leva fritt och man kan bygga fram ett eget skydd för den personliga identiteten. Det offentliga begreppet är då motsatsen till det privata. De ställen där man inte enbart själv kan kontrollera gränserna mellan alla individer. Offentliga ställen och situationer där olika individers personliga och privata gränser ställs emot varandra. (Ahmadi, 2003, 40–41; Frisé & Hwang, 2006, 81–83).

Dessa begrepp kan också skilja sig från varandra i olika kulturer och länder. Enligt Ahmadi (2003) så skiljer sig gränssättningen här i Norden rent praktiskt från till exempel Sydeuropa. Vi här i Norden har våra hem och tomter tydligt begränsade från varandra, dock är det inte lika vanligt med grindar, stängsel, häckar, staket eller dylikt som det är i sydligare delar av Europa. Här litar vi på att barn redan från en tidig ålder lär sig offentliga gränser och att sätta sina egna privata gränser. (Wellros, 1998, 47)

6.2 Jaget eller familjen

Som tidigare nämndes så skiljer sig gränssättningar från kultur till kultur. Det gör också familjens inverkan på individens egen privata gränssättning. Här i Norden är det vanligare att man redan som ungdom börjar söka sina egna gränser, man kanske till och med flyttar hemifrån och på så sätt prövar sig fram. Här har också sociala myndigheter en stor inverkan och stora rättigheter att hjälpa familjer, barn, ungdomar och partnerskap i den mån som behövs för att se till allas välmående. I till exempel Mellanöstern har dessa myndigheter ingen större talan i familjeärenden och det är den egna släkten eller familjen själv som förväntas lösa sina egna problem. (Ahmadi, 2003, 42–44; Frisé & Hwang, 2006, 81–83).

I Norden är det vanligare att var och en av oss individer utifrån oss själva sätter våra egna gränser och värderingar. Medan det i många andra kulturer runt omkring i bland annat Europa och Mellanöstern råder så kallad kollektivistiskt tänkande. Där sätts gränser upp utifrån gruppen och kulturen och det är var och ens skyldighet att följa dessa gränser. (Ahmadi, 2003, 43).

Familjen anses som ett stöd och mer eller mindre som ett bollplank i Norden. De finns där för att tillrättavisa om något går fel och gör det genom argumentation och språklig tillsägelse. Det är individen själv som ska hitta sina egna gränser mot det negativa och onda, men familjen finns som stöd om det behövs. I många andra kulturer är familjen eller släkten de som bestämmer och det är traditionerna som har satt gränserna. I många kulturer är muntlig tillrättavisning icke existerande utan där används fysisk och kroppslig bestraffning och tillrättavisning. När våld används kränks den personliga identiteten och integriteten oavsett om det är tradition eller inte. Detta gör det svårt för barn och ungdomar att hitta sin egen identitet i kulturer som dessa, i många fall är det till och med omöjligt. (Ahmadi, 2003, 43–44).

6.3 Hur sätta gränser?

Hur gränserna sätts beror också det på hurudan kultur man lever i. I de kulturer där familjen och gruppen har en stor betydelse så sätts gränserna utifrån och där råder tydliga regler och förbud. Gruppen eller familjen ansvarar för den största delen av gränssättningarna. (Ahmadi, 2003, 44–46).

Om man lever i en individualistisk kultur, dvs. att varje individ anses vara självständig, så ska man kunna sätta sina egna gränser utifrån eget förnuft och samvete. Samhället sätter vissa gränser men det är upp till individen själv att ta ansvar och hänsyn till dessa. (Ahmadi, 2003, 45).

Varje individ oberoende kultur och tradition har krav på sig själv, både som individ och som social människa. I det stora hela är det inte en fråga om att välja endera sida utan att kunna kombinera de båda. Vad man som egen individ prioriterar kommer ifrån vilka värderingar man har med sig i grunden. Gränser är viktiga för var och en och det gör det svårt att förstå att andra personer kan ha annorlunda gränssättning. Därför bör vi respektera att andra

individer kan ha och har andra gränser, även fast vi inte nödvändigtvis förstår dem. (Ahmadi, 2003, 45–46; Frisé & Hwang, 2006, 81–83).

7 Teorier om identitet

Det finns flera olika teorier om identitet. Vissa teorier är mer utforskade, utformade och används mer än andra. Teorier kan anamma ett begrepp ur flera olika perspektiv och förklara funktionen av begreppet på olika sätt. I detta kapitel förklarar jag närmare de teorier som jag tycker förklarar identiteten bäst ur de perspektiv som jag sett på inom min undersökning.

7.1 Erik Homburger Erikson

Erikson anser att identiteten utvecklas samt formas enligt individens utveckling. Enligt Erikson är identitetssökande en lika stor del av oss som behovet av mat och trygghet. De psykologiska, biologiska och sociala aspekterna i våra liv påverkar identiteten, som enligt Erikson är en inre känsla av att alltid vara densamme trots olika förändringar. (Frisé & Hwang, 2006, 11).

De tre olika aspekterna står för olika delar av identiteten. Den psykologiska aspekten står för det inre, så som känslor, behov och försvarsmekanismer. I motsats står den biologiska aspekten för det yttre, så som kön, utseende samt individens uppfattning kring dessa. Den sociala aspekten innebär miljön och omgivningen och hur dessa ger möjlighet till uttryck och utforskning av identiteten. (Frisé & Hwang, 2006, 12).

Eriksons teori kring identiteten innehåller olika utvecklingsfaser. Han menar att inom dessa utvecklingsfaser sker en utvecklingskonflikt mellan en positiv och en negativ sida. Utifrån hur man löser dessa konflikter, så påverkas den följande utvecklingsfasen. Om utvecklingskonflikten i de flesta faser löses till den positiva sidan, så skapas en stark och stabil identitet. Dock om faserna löses till den negativa sidan, ger detta en identitetsförvirring och en ostabil samt ofullständig identitet. Erikson menar med detta att identiteten påverkas genom hela livet och att den identitet som man funnit i barndomen hamnar i kris under ungdomsåren. (Frisé & Hwang, 2006, 12–13; Utbildningsstyrelsen, 2007, 80).

Utvecklingsfaserna i Eriksons teori är uppdelade mellan olika åldrar. Den första fasen är mellan 0–1,5 år och där är det positiva tilliten och negativa misstron som ställs emot

varandra. Följande fas är 1,5–3 år och självständighet vs. tro på egen förmåga. I denna fas är det självständighet som är den positiva faktorn och tron på egen förmågan som är den negativa. I den tredje fasen, 3–5 år, ställs positiva faktorn initiativ och negativa faktorn skuldkänslor emot varandra. I fasen 6–12 år är det aktivitet och känslor av underlägsenhet som möts i konflikt. Aktivitet är av positiv ton och känslor av underlägsenhet är den negativa sidan. (Frisén & Hwang, 2006, 12–13).

I tonåren, 13 – 18 år, är utvecklingsfasen identitet vs. identitetsförvirring. I denna fas är det identiteten som ligger på den positiva sidan. Man vill ha en stark och stabil identitet, inte känna identitetsförvirring, som då alltså är på den negativa sidan. (Frisén & Hwang, 2006, 12–13).

Ungdomars identitet påverkas olika i olika kulturer. Erikson anser att kulturen man lever i har ett stort inflytande på individens roller, mål och ideal. (Utbildningsstyrelsen, 2007, 80).

Om unga inte hittar sin identitet och sitt sätt att vara, så blir också följderna svårare menar Erikson. Då har de svårt att hitta en harmonisk jag-känsla eller ett starkt självförtroende. Känslan av samhörighet och att de tillför något till samhället blir lidande och tilliten och anknytningen till andra människor exciterar inte. (Utbildningsstyrelsen, 2007, 80).

7.2 James Marcia

Marcias teori bygger mycket på Eriksons teori. Marcia menar också att identiteten utformas enligt individens utveckling, men han menar även att utforskande och ställningstagande är en stor del av identitetsutvecklingen. (Frisén & Hwang, 2006, 13).

Marcia delar in identitetsutvecklingen i fyra grupper:

Fullbordad identitet innebär en sammanhängande och stabil identitet. De som har en fullbordad identitet kan reflektera över sina val och handlingar, kan sätta upp relativa mål och ser skillnaden mellan egna behov och omgivningens förväntningar. De har egna värderingar och prioriteringar och anser dessa vara lika starka och viktiga som andras. Det är denna typ av identitet som man strävar att komma till. Dock är denna fas inte varaktig. En fullbordad identitet kan komma att ändras i olika livsskeden och därför krävs även flexibilitet. (Frisén & Hwang, 2006, 13; Utbildningsstyrelsen, 2007, 81).

De som befinner sig i *moratorium*-gruppen är enligt Marcia osäkra, förvirrade och känsliga. De går mellan att vara upproriska och utforska olika roller, till att vara medgörliga och följa andras val och värderingar. De har ännu inte utforskat sina egna ställningstaganden, men utforskar dock just olika roller. En egen identitet har inte hittats trots otaliga försök att hitta sig själv. För dessa ungdomar är livet, de själva och hela världen splittrade. De vet inte riktigt vad de vill och intresseras lätt av olika valmöjligheter, dock håller inte intresset för de olika alternativen särskilt länge. Denna period kan vara olika lång för alla, men oftast är denna grupp på väg mot en fullbordad identitet. (Frisén & Hwang, 2006, 13; Utbildningsstyrelsen, 2007, 81).

Till skillnad från föregående grupp, så har de i *för tidig identitet*-gruppen tagit egna ställningstaganden men dock inte utforskat och experimenterat olika roller och dylikt. Deras kännetecken är en stark jagkänsla och bestämda åsikter, men trots det är deras identitet svag och ofullständig. De har tagit värderingar och åsikter från utomstående, i de flesta fall av sina föräldrar, vilket många gånger kan vara konservativa värderingar. I och med det så har deras mål och värderingar helt skapats från deras omgivning. Detta innebär att de har svårt att göra egna val och att se skillnaden mellan egna behov och omgivningens krav. Deras relationer till andra människor är ofta ytliga och stereotypiska. (Frisén & Hwang, 2006, 14; Utbildningsstyrelsen, 2007, 81).

Identitetsförvirring innebär en osammanhängande och ofullständig identitet. Inom denna grupp undviker man både att ta egna ställningar samt att utforska olika roller. De har inga egna värderingar eller mål. En del känner sig ensamma, vilsna, och har svårt att hitta sitt eget jag. Många ungdomar är ångestfulla och har svårt att hitta en balans mellan egna behov och omgivningens förväntningar. Medan andra kan sväva genom allt med hjälp av en oengagerad och nonchalant inställning. Marcia anser att de ungdomar som befinner sig inom denna fas är i ett krisstadium. (Frisén & Hwang, 2006, 14; Utbildningsstyrelsen, 2007, 80–81).

7.3 Anthony Giddens & Thomas Ziehe

Till skillnad från föregående teoretiker har Giddens och Ziehe en helt annan teori om identitet. De anser att identitet är en reflexiv process och att det är samhället och dess förändringar som påverkar skapandet av den egna identiteten. Den sociala och kulturella omgivningen har den största påverkan på identiteten och det är genom samhället och dess historia som den utforskas. (Frisén & Hwang, 2006, 14).

Personliga, subjektiva och egna val och värderingar blir mittpunkten av identitetsskapandet, eftersom samhället och världen tränger sig in i individernas liv och påverkar och präglar alla handlingar, normer och värderingar. Det här betyder att ungdomar kan bli begränsade i sitt liv och sina handlingar, men även att möjligheter till att utforska och upptäcka nya sidor kan skapas. De gamla traditionerna som präglat ungdomars liv är idag mycket färre och mindre centrala. Ungdomar idag lever friare och har många möjligheter till nya livsvägar. Dock skapas också en vilshenhet och ångest kring att inte ha traditioner att följa, att vara fri och att själv hitta sin väg. För många ungdomar kan det vara svårt att inte känna sitt rätta jag och att veta sin egen väg. (Frisén & Hwang, 2006, 15).

Giddens och Ziehe anser att identiteten skapas och förändras i och med att samhället förändras. Skapandet av identiteten går hand i hand med nya erfarenheter och nya utmaningar. (Frisén & Hwang, 2006, 15).

8 Kultur

Kultur spelar en stor roll i våra liv och i våra samhällen. Men vad är då egentligen en kultur? Ofta finns det inga starka gränser mellan olika kulturer utan det är någon form av övergångar dem emellan. Alltså kan detta begrepp kännas ganska stort och flummigt. I detta kapitel försöker jag reda ut vad en kultur är och hur den ter sig i våra liv och samhällen, samt hur kulturer kan skilja sig åt.

8.1 Vad är kultur?

Att definiera begreppet kultur är ganska svårt. Vad är det egentligen? I många fall används det felaktigt och i synonym till nationalitet, etnicitet och religion. Dessa fyra begrepp är helt olika och definierar olika områden av oss, även fast de ibland kan flyta in i varandra. När man ska definiera vad kultur är, kan det vara bra att använda sig av flera olika förklaringar, inte enbart en. (Botond, 2017, 18–20).

Några av de viktigaste och vanligaste delarna av definitioner av begreppet kultur är:

- En anpassningsbar växelverkan mellan människor och miljön - de delar av kulturen som fungerar bra delas mellan människorna inom gruppen

- Föräldrarna lär vidare kulturen till sina barn, jämnåriga lär och delar kulturen sinsemellan och även sociala aspekter i samhället delar kulturen vidare

Enligt Botond (2017) är kultur en mycket aktiv del av oss människor och kanske främst i vår tillvaro. Vår kultur formar oss och vi formar den tillbaka. Botond menar att kultur ger oss människor den kunskap, förståelse och tro som vi behöver för att komma överens med andra människor i vår omgivning. Kultur hjälper oss också att kunna förstå vad andra individer och grupper accepterar och inte accepterar.

Kultur innebär inte varifrån man härstammar, vilken bakgrund eller vilken nationalitet man har. Det spelar heller ingen roll hurudan utbildning man besitter eller vilken typ av status eller klass man har. Kultur innebär att i den miljö som man har växt upp och blivit uppfostrad i, lägger man mer värde vid vissa prioriteringar än vid andra. (Ahmadi, 2003, 33).

Enligt Al-Baldawi (1996) är det ifrån traditioner och normer som är inlärdas genom livets gång som kultur skapas. Kultur är alltså något som man lär sig, inte något man fysiskt ärver. De traditioner och normer som ligger i dominans men även i utveckling hos etniska grupper. Dessa lärs ut från födseln genom en inlärningsprocess. Man kan alltså säga att kultur delas både medvetet och omedvetet mellan oss alla och att det som delas är bland annat våra olika beteendemönster, normer och värderingar. Detta kan innebära både en separation och en sammankoppling oss emellan. En sammankoppling som sker både frivilligt och ofrivilligt. Begreppet kultur innebär också olika roller, relationer, kunskaper, åsikter, vanor och handlingsmönster. (Nilsson, 2015, 182, 186)

Kultur definieras också som en dynamisk och historisk utveckling. Kultur kan förändras hela tiden och det gör den också. När kulturer möts men hålls öppna mot varandra skapas nya traditioner och normer. Vissa traditioner kanske stärks och vissa faller bort. Desto öppnare kulturer är gentemot varandra, desto större utveckling sker. (Al-Baldawi, 1996, 3483–3485).

Enligt Nilsson (2015) fungerar kulturen som ett skydd för oss människor. Ett skydd som vi kan använda för att överleva olika situationer och som gör att vi kan agera och reagera snabbt när vi behöver det. Därför kan kultur ses som en typ av livsstil. Denna livsstil finns i otaliga olika former, men innehåller ändå samma grundfaktorer. Med detta menas att varje kultur byggs på de för kulturen gemensamma grundläggande värderingarna om bland annat

familj, arbete, fest, vardag, liv och död. Men dessa grundläggande värderingar är olika från kultur till kultur.

Al-Baldawi (1996) anser att det inte finns någon rätt eller fel kultur. Alla kulturer har rätt att finnas och användas, de är alla rätta på sina sätt.

8.2 Olika nivåer

Kulturen är uppdelad i olika nivåer. Dessa nivåer är desamma oberoende var denna kultur finns eller hur den är uppbyggd. Dock lägger alla olika vikt vid olika faktorer i sin kultur och detta betyder att de olika nivåerna blir mer framträdande i vissa kulturer. (Ahmadi, 2003, 31–34).

Den första nivån, som är den mest ytliga, innebär faktorer så som mat, kläder, umgängeskoder och kroppsspråk. Till denna nivå hör även kulturens ritualer, hjältar och symboler. Denna nivå är tydligt synlig utåt och man kan se märkbara skillnader, därför kan denna nivå även kallas den synliga nivån. Dessa tydliga skillnader är dock inte av desto större betydelse. (Ahmadi, 2003, 33; Nilsson, 2015, 187).

Enligt Ahmadi (2003) är följande nivå en nivå med de allmänna upplysningarna, så som familjeliv, arbetsetik, vardagsliv och fester. Dessa upplysningar kan också vara synliga utåt, men de skiljer sig oftast från kultur och kultur. Betydelsen för skillnaden mellan dessa är av större betydelse och kan i flera fall innebära olika gränssättningar.

Den djupaste och mest avgörande nivån innebär de grundläggande värderingarna och föreställningarna. Denna nivå syns inte utåt utan verkar inombords och kan därför även kallas den osynliga nivån. Inom denna nivå definieras det hur man ser på världen, människorna och tolkningarna runt omkring. Denna nivå innehåller hur individer uppfattar att saker och ting borde och kunde vara. (Ahmadi, 2003, 33; Nilsson, 2015, 187).

9 Kulturella ideologier

Kulturer i våra samhällen är uppdelade i olika typer av ideologier, även kallade grupper. De två största ideologierna är individcentrerad och gruppcentrerad kultur. Vilken grupp vilken kultur hör till utgår ifrån kulturens värderingar och sätt att se på individerna i kulturen och

samhället. Utifrån vad som anses vara rätt och fel inom kulturen, vad som är bra och dåligt och vad som ger status och klass, uppdelas också kulturerna. Dessa två ideologier är motsatser till varandra och ser på alla faktorer på helt olika sätt. Dock finns det ingen kultur som hör till endast en ideologi, utan alla kulturer är en blandning av de båda. Vissa mer och vissa mindre, men det finns inslag av båda ideologierna i varje kultur.

9.1 Individcentrerad/Individualistisk kultur

Inom denna grupp ligger fokus på individen i gruppen och det är individen som är av högsta värde. Varje individ anses ha rätt till en egen existens och anses vara både självständig och jämlik. Intentionerna är viktigare än handlingar. Moralen kommer inifrån och det är även den som bestämmer vad som är rätt och fel i olika situationer. (Ahmadi, 2003, 22).

Inom individualistisk kultur är samhället öppet och fritt, alla har utrymme att vara sitt eget jag. Det är samhället som står för viktiga beslut, men det är individen som själv bestämmer om hen följer beslutet. Man svarar själv på de stora frågorna och ansvarar själv för det liv man vill leva. Individerna i en individualistisk kultur är inte i lika stor utsträckning beroende av andra individer, som i den kollektivistiska kulturen. (Botond, 2017, 162–163).

I våra samhällen här i Norden är det vanligare med en individualistisk kultur. Vi kör våra egna race här och samhället behandlar oss alla som egna individer. Vi kan i flera situationer även känna oss diskriminerade ifall vi inte ses som egna individer. Vi tar våra egna beslut och samhället tillåter oss göra det.

Kommunikationens innehåll är det viktiga i individualistisk kultur. Det spelar ingen större roll hur man kommunicerar, utan det är alltså innebörden och vad som sägs som är det viktiga. Kännetecknet för individualistisk kultur är också öppenheten för känslor och att kunna uttrycka dem. Denna ideologi behandlar varje individ så som den är och lägger större värde på att vara unik än på att skapa gemenskap. (Nilsson, 2015, 192–193).

9.2 Gruppcentrerad/Kollektivistisk kultur

Till skillnad från föregående ideologi, så står här gruppen i fokus. Gruppen står för det största värdet. Här är det relationen mellan människorna som är det viktiga och individen

måste finna sig i den sociala grupp hen har blivit tilldelad. Det är handlingarna som avgör vad som är rätt och fel, inte intentionerna. (Ahmadi, 2003, 23).

Individen är en del av gruppen men kan inte tas bort ifrån den. Gruppen är ofta familjen eller släkten och dess överlevnad är det viktigaste. Individens välbefinnande och liv är inte av lika stor betydelse. Dessutom är arv av stort värde och skall föras vidare i generationer. (Ahmadi, 2003, 23).

Inom kollektivistisk kultur tas stora beslut gemensamt och det är gruppens bästa som är i fokus vid beslutsfattandet. Här ses man inte som en individ utan som en medlem i gruppen. Detta gör även att man är i stort behov av de andra medlemmarna inom samma kultur. (Botond, 2017, 162–163).

Kollektivistisk kultur fokuserar på att möjliggöra kommunikation, men inte desto mera på själva innehållet av kommunikationen. Detta skapar en gemenskap och är därför av stor betydelse. Människorna i kollektivistisk kultur behandlas alla likadant och utifrån samma kriterier. Känslor och sådan typ av frihet anses störande och därför ska man hålla känslor för sig själv. (Nilsson, 2015, 192–193).

Denna typ av kultur är vanlig i till exempel Mellanöstern. Där är familjen och släkten av största betydelse och de tar ofta de stora besluten åt sina barn och ungdomar. Gruppen avgör vad som är rätt och fel och vilka normer och värderingar som ska följas.

10 Invandrare i ett nytt land och ny kultur

Kulturen fungerar som en typ av spegelbild, som ger bekräftelse och känsla av tillhörighet. Kulturen lyfter upp identiteten samt ger en insyn över vem man är och vad man kan bli. Den egna självbilden blir lidande om denna typ av bekräftelse uteblir.

De som invandrar till ett nytt land, och i detta fall speciellt de unga som ännu söker sin identitet och plats i världen, lever mellan två olika världar. En från hemlandet och en från det nya landet. Det är därför viktigt att ungdomar med invandrarbakgrund får hjälp och stöd med att söka och hitta sin egen identitet. (Ahmadi, 2003, 12–13). Sökandet efter den egna identiteten, kanske i detta fall även den nya identiteten, sker ganska automatiskt så länge det finns ett stöd och nätverk runt omkring individen.

När man kommer till ett nytt land som invandrare är det sällan man känner igen sig eller blir igenkänd för den delen. Man har inte en egen etnisk grupp och vilsenheten över var man står eller borde stå i kulturella frågor och aspekter blir ett faktum. Misstänksamhet, felaktiga föreställningar och en rädsla för det som är annorlunda hos individerna i det nya samhället blir ett hinder för invandrarna. Det blir svårt att anpassa sig och ta in en ny kultur när beteende och handlingar i den nya kulturen känns avvikande och onaturliga. Att komma till ett land där man inte kan språket eller förstår de sociala reglerna i samhället är väldigt stressande och frustrerande. Alla ljud, dofter och intryck är annorlunda än vad man är van vid och allt kan komma att bli som en tät bubbla utan lufthål. (Nilsson, 2015, 186; Botond, 2017, 213).

Segregation, marginalisering och diskriminering är av stor betydelse hos unga med invandrabakgrund. Dessa uteslutande metoder gör att invandrare känner sig ovälkomna och utanför samhället. Konsekvenserna av detta kan synas genom lagbrott och dylikt kriminellt eller dåligt beteende. För många invandrare leder detta till depression, dålig självkänsla, självförakt samt passivitet och likgiltighet gentemot välbefinnandet i det nya samhället och hos en själv. Känslan och betydelsen av att hålla sig kvar vid det gamla har till en början så stor roll för invandrare, att de under den första tiden ofta håller sig isolerade från omvärlden samt känner sig mycket osäkra och otrygga. (Ahmadi, 2003, 13–14; Ålund, 1997, 146).

Någon som utvandrar från ett land, har under sin barndom och uppväxt lärt sig hemlandets kulturella normer och beteenden. När denne kommer som invandrare till ett nytt land med ny kultur så påverkas de tolkningar och värderingar som hen har med sig från sitt hemland. Dock så finns vår barndom och livshistoria alltid kvar med oss och trots att vi människor hela tiden skaffar nya värderingar och normer, så är det just de värderingar som man lärt sig under sin uppväxt som är starkast. Vid integration i ett nytt samhälle så kommer dessa till att utmanas och tänjas. Man hittar egna tillvägagångssätt för att anpassa de gamla värderingarna till de nya. (Ahmadi, 2003, 24–25, 29–30).

Unga med invandrabakgrund strävar i många fall efter att hitta en balans mellan det gamla och det nya. De vill gärna ha ett ursprung och hålla fast vid det, men samtidigt hitta en plats i det nya. Känslan av att vara en del av samhället, att inte känna sig utanför eller exkluderad är en central punkt för hur de anpassar sig till den nya kulturen. I spänningen mellan då och nu, det som är och det som varit, så formas de ungas identitet. I denna utvecklande fas skapas deras nya drömmar, visioner och mål. (Ålund, 1997, 145, 146).

Oavsett vilken anledningen till invandringen är och oavsett ålder vid invandringen, så behövs en så kallad copingförmåga vid flytt till ett nytt land. Med detta menas att man kan anpassa sig till det nya landet och att man kan och vill anstränga sig till att hantera olika svåra situationer. Copingförmågor skapas utifrån den kultur, miljö och de traditioner som man har växt upp bland. (Botond, 2017, 210–211).

För att komma in i samhället i det nya landet och den nya kulturen så bör man lära sig hur man ska vara enligt vad som anses lämpligt i det nya landets kultur och att samtidigt kunna skala av de egna egenskaperna som inte anses passande i det nya. (Ahmadi, 2003, 30).

Att besitta flera kulturer kan ha både positiv och negativ inverkan på individen. Multikulturism kan hanteras på olika sätt. Det sätt som har mest positiv inverkan på identiteten är en så kallad integrerad identitet. Där binder man samman delar från alla kulturer, alltså man lägger till saker från den nya kulturen till den gamla. Växlande identitet är när individen varierar mellan de olika kulturerna. Hen använder den gamla kulturen i de situationer när hen anser sig behöva och detsamma med den nya kulturen. Detta sätt kan ha både positiv och negativ påverkan, eftersom det kan bli tungt att ständigt växla. En känsla av vilsenhet, okunskap och förvirring är vanligt förekommande. Ett tredje sätt är synergisk identitet, och med det menas att individen inte kan föra samman den gamla och den nya kulturen. Hen skapar istället en ny och egen kultur. (Botond, 2017, 224).

Hur snabbt man kommer över förändringen till det nya landet och den nya kulturen avgörs av de egna personliga och individuella omständigheterna och egenskaperna. En del tycker om anpassningen och trivs bra med den, medan andra kan ha mycket svårt med det nya och upplever en stor stress och osäkerhet. (Botond, 2017, 213, 218).

10.1 Berrys integrationsmodell/ackulturationsprocess

Att kunna och vilja integrera sig i det nya samhället är viktigt för den egna självkänslan och den egna identiteten. Integration stöder och hjälper till att hitta sin plats och att våga utforska nya delar i en ny kultur. För en ny invandrare kan det vara en avgörande faktor att känna sig välkommen och accepterad i det nya samhället.

John W. Berry har skapat en så kallad integrationsmodell, även kallad ackulturationsprocess. Denna modell och process innebär olika sätt att förhålla sig till

det nya samhället. Vilket sätt man väljer att förhålla sig till den nya kulturen och det nya landet är avgörande för integrationen och därav även ens egna välmående och identitet. (Berry et al., 2002, 345–346, 349; Botond, 2017, 218).

Ackulturationsprocessen utgår ifrån två olika processer. Där den första processen är huruvida människor ändrar sina sätt att tänka och agera i det nya samhället och den andra processen är bearbetningen av de känslomässiga och emotionella delarna av hela proceduren. (Botond, 2017, 218).

Ackulturationsprocessen utgår ifrån två frågeställningar. Dessa två frågor ska de som kommit som invandrare till en ny kultur, fråga sig själva:

- Är kulturen från mitt hemland viktig för mig, vill jag hålla kvar den samt min identitet och mina egenskaper skapade utifrån den?
- Vill jag skapa goda relationer till människor i den nya kulturen lika mycket som jag vill behålla relationen till människor från min egen kultur?

Vid svar på dessa frågeställningar och utgående ifrån de förhållningssätt som Berry (2002) skapat integrationsmodellen, delas resultaten in i fyra olika strategier:

Integration – om svaren på de två frågeställningarna är jakande på båda, hamnar man inom denna strategi. Individen vill bevara kulturen från sitt hemland samt tillhörigheten till den egna etniska gruppen, men samtidigt vilja vara aktivt delaktig i det nya samhället. De som integreras i samhället känner sig okej med att ta in stora delar av den nya kulturen i sin gamla.

Assimilation - när svaret är nej på den första frågan men ja på den andra, så genomgår så kallad assimilation. Individer som föredrar kontakter med den nya kulturen och det nya samhället framom den egna etniska gruppen. De vill mer eller mindre helt ta över den nya kulturen och lämna den gamla bakom sig. Individen anpassar sig helt efter det nya samhällets språk, befolkning och beteende.

Separation – denna strategi innebär att individen värderar att hålla fast i sin egen kulturens levnadssätt och normer. Ett liv avskilt från den nya kulturen och undvikande av nära relationer till det nya samhället är vad som önskas. Separationister kallas de som svarar ja på första frågan och nej på den andra.

Marginalisering – vid nekande svar på båda frågorna uppstår marginalisering. Detta sker när individen helt och hållet tar avstånd från sin etniska grupp och inte heller vill skapa några relationer till den nya kulturen och samhället.

Enligt Berry (2002) är integration och assimilation positiva strategier för den nya kulturen och separation och marginalisering påverkar ursprungskulturen negativt. Dock har även det nya samhället och den nya kulturen en stor betydelse i hur de som invandrat vill ta emot det nya. Det nya samhället kan också göra att integration eller assimilation inte är möjligt för invandraren. Detta kallas segregation och det innebär då att majoriteten av samhället inte accepterar eller ser de nya som jämlika. Därför är det viktigt att alla etniska grupper, oavsett storlek, accepteras och ses som jämlika. (Botond, 2017, 219)

11 Sammanfattning av teoridelen

I min teoridel har jag tagit upp begreppet identitet och även funderat över hur identiteten byggs upp samt vad som kan påverka identitetsutvecklingen. Jag har också förklarat begreppet kultur och hur olika kulturuppbyggnader kan skilja sig ifrån varandra. I min teoridel har jag även tagit upp olika teorier som behandlar både identitet och kultur ur ett teoretiskt perspektiv.

Syftet med mitt examensarbete är att se hur identitetsutvecklingen hos unga kvinnor med invandrabakgrund påverkas av att leva med flera kulturer. Det kan finnas stora skillnader mellan kulturer från olika delar av världen och det kan därför vara mycket svårt att hitta sin plats i ett nytt samhälle och i en ny kultur.

Identitet betyder att vara en och samma person i alla olika situationer. För att ha en stark och stabil identitet så krävs det att man känner sig själv, sina värderingar och normer. Man behöver även känna till sin självbild. Att uppnå en stark identitet kan vara svårt när man invandrar till ett nytt land. Man tvingas lämna det som varit och på så sätt kanske också den som man har varit.

Identiteten byggs upp genom hela livet men det är under ungdomen som de största sökningarna görs. Under ungdomsåren händer det mycket och det är viktigt för ungdomar

att kunna, vilja och få pröva och testa på olika roller och värderingar. Ett ständigt sökande efter det egna jaget är centralt i ungdomen.

Det finns många faktorer som kan påverka byggandet av identiteten. I min teoridel valde jag att ta upp de vanligaste och mest förekommande faktorerna. Dessa är familjen, vänner, skolan, kön och sociala medier. Förutom dessa faktorer spelar också kultur en stor roll i mitt examensarbete. Detta då jag vill se hur identitetsutvecklingen påverkas av att tillhöra fler än en kultur.

I Finland och i Norden har vi ett västerländskt samhälle. Här finns för det mesta individualistisk kultur och vi har starka band till individtänk. Jämställdhet och likavärde är ganska genomgående i den individualistiska kulturen. Vi vill bli behandlade som individer och vill gärna sköta våra egna ärenden i fred. Alla har rätt till sitt eget liv och sitt eget utrymme. Vi väljer själva våra beslut och samhället tillåter oss att följa vår egen väg. Dock är det i många andra länder utanför Norden, vanligare med kollektivistisk kultur. Där är det familjen eller den etniska gruppen som står för beslutsfattandet. Det kan vara svårt att kombinera dessa två typer av kulturer, när man är van vid endast en utav dem. Att ta beslut baserat på andras vilja eller att själv hitta svar på frågor, det kan vara riktigt stora utmaningar inom byte av kultur.

Anpassningen till multikulturalism kan behandlas på olika sätt. Det bästa sättet är att skapa en så kallad integrerad identitet. Det innebär att man kombinerar den gamla kulturen med den nya. Ett annat sätt är att skapa en växlande identitet. Då växlar man mellan de olika kulturerna beroende på situation. Det kan vara svårt att kombinera kulturer som helt skiljer sig ifrån varandra, men att vara tvungen att växla mellan dem kan också vara mycket tungt och krävande. Dessa två tillvägagångs sätt ger dock möjlighet till att både anpassa sig till den nya kulturen och kunna behålla den ursprungliga kulturen.

12 Undersökningens genomförande

I detta kapitel beskriver jag hur undersökningen har gjorts, vilken metod jag valt och varför jag valt den. Jag redovisar för hur jag valt mina respondenter samt hur jag kommit i kontakt med dem. I detta kapitel tar jag också upp sekretessen och analysmetoden jag valt att använda mig av vid analysen av intervjuerna.

12.1 Val av metod

Som metod för min undersökning valde jag en kvalitativ metod. Detta innebär att jag har gjort intervjuer med mina respondenter. Eftersom min undersökning har ett syfte som är både personligt och individuellt, passade en kvalitativ metod bättre. Vid intervjuer ansikte mot ansikte har man större förutsättningar för att tolka respondenternas svar samt möjlighet att kunna ställa följdfrågor. Den kvalitativa intervjun är känslig och öppen. När man gör intervju öga mot öga är det lättare att fånga upp djupare erfarenheter och innehåll. Respondenten får möjlighet att berätta sin historia ur sitt eget perspektiv och med egna ord. (Kvale, 1997, 70)

Inom den kvalitativa metoden studerar forskaren det fenomen hen valt att studera inifrån. Därför är det viktigt att närma sig fenomenet både djupare och ytligare. Som undersökare behöver man kunna växla mellan att förklara och förstå fenomenet. Samtal och intervju ansikte mot ansikte ger möjligheter till djupare förståelse och tillit. (Holme & Solvang, 1991, 100–101) Ämnet jag valt att studera kan vara känsligt och emotionellt för respondenterna och därför anser jag det viktigt att försöka förstå, förklara och skapa en god tillit.

12.2 Val av respondenter

De respondenter jag ville nå var unga kvinnor med invandrarbakgrund i åldern 15–30 år. Helst såg jag att de skulle bott i Finland minst 1 år samt att de kommit till Finland tillsammans med sin familj. Respondenternas religion, hemland eller orsak till invandring var inte något jag avgränsade mig till.

Jag sökte mina respondenter via sociala medier, språkkurser för invandrare, praktikplatser samt via egna privata kontakter. I och med den rådande situationen med Coronapandemin, så kunde jag inte besöka språkkurser och praktikplatser personligen för att informera om min undersökning. Jag tog kontakt via email och telefon med lärare, rektorer och chefer och bad dem att föra förfrågan vidare. Jag berättade om mitt examensarbete, vad jag skriver om, vad en intervju innebär och om sekretessen.

Mina respondenter är 7 till antalet och åldern varierar mellan 17 – 30 år. Intervjuerna har alla gjorts online för att skydda både respondenterna och mig för Covid-19. Jag skickade

ut frågorna före intervjuerna för att respondenterna skulle få bekanta sig med dem. Intervjuerna bandades in på telefon efter tillåtelse av respondenterna.

12.3 Sekretess

Sekretessen har varit viktig genom hela arbetet. Respondenterna har informerats tydligt och nogga att de alla är anonyma samt att informationen de ger mig kommer behandlas konfidentiellt. De har även fått information om att allt intervjumaterial raderas efter avslutat examensarbete. Det inspelade materialet kommer att raderas efter att analysen gjorts.

12.4 Val av analysmetod

För att analysera intervjusvaren jag fått från mina respondenter valde jag att använda mig av meningskoncentrering. Med meningskoncentrering menas att respondenternas meningar formuleras i kortare format. Det mest väsentliga tas fram ur respondenternas uttalanden. (Kvale, 1997, 174) Eftersom intervjuerna som gjorts är rätt långa och allt inte är väsentligt för examenarbetet, så valde jag att använda mig av denna analysmetod. På så sätt kan jag ta fasta på det som är viktigt och samtidigt hålla sekretessen. Genom denna analysmetod kan jag hålla mig neutral och utan fördomar gentemot respondenterna och deras svar. (Kvale, 1997, 177)

13 Resultat av undersökning

Jag kommer nu att redovisa materialet från mina intervjuer och resultatet av min undersökning. Jag har använt mig av kvalitativ intervju och därför redovisas svaren i textform. Vid intervjuerna utgick jag från 13 frågor som berörde syftet med mitt examensarbete, därefter ställdes även följdfrågor.

Alla svar och allt material kommer inte att tas med i redovisningen, utan endast det mest väsentliga. Jag har delat upp svaren i kategorier för att lättare kunna se över dem. Jag kommer att citera respondenterna och detta görs genom citattecken (”) och *kursiverad stil*.

13.1 Identitet

Intervjun började med att fundera kring identitet. En allmän diskussion kring vad identitet är och vad det innebär. Flera av mina respondenter hade aldrig hört ordet identitet och visste inte vad det var.

Så en av de första frågor som jag ställde var alltså hur bra de känner sig själva, om de känner till sin identitet. De flesta av respondenterna upplevde sig säkra på sin identitet, några var lite osäkra men trodde sig veta.

“Jag tror i alla fall att jag vet vem jag är.”

“Jag vet mitt värde och alla andras. Jag har värderingar och åsikter som jag står för. Jag tycker om mig själv. Och jag är ganska säker på att min familj och mina vänner och bekanta också vet vem jag är.”

Åldern bland respondenterna var ganska utspridd mellan 17 och 30 år. Också hur länge de har bott i Finland varierade mellan 1 och 15 år. Det som märktes i och med detta var att de som var äldre och har bott i Finland en längre tid, var mer säkra i sig själv och på sin identitet. I motsats var de yngre, oavsett hur länge de varit i Finland, osäkrare på sig själva och sin identitet.

“Jag vet varifrån jag kommer, men jag känner mig mera hemma i Finland.”

13.2 Vad påverkar identitetsutvecklingen

Före jag gick in på vilka faktorer som kan påverka identiteten, så frågade jag respondenterna vad de själva tror att har format deras identitet. Teori om identitet hittas i kapitel 5 i teoridelen.

Responsen var ganska varierande då några av respondenterna tydligt och klart kunde säga vad de trodde hade gjort dem till dem de är idag och andra inte hade någon fundering alls kring detta. Sådär svarade respondenterna:

“Min identitet har formats av mina föräldrar och omgivningen, jag har tagit deras normer och värderingar som bas för att senare forma mina egna.”

“Jag tror att min familj har format min identitet. Jag är väldigt beroende av min familj, jag kan inte fatta beslut utan att fråga efter deras synvinklar.”

“Uppväxten och umgänge”

“Att jag tror på mig själv och tror på att jag kan.”

“Jobbet och utbildningar. Hade som liten en dröm om att bli lärare och idag har jag flera utbildningar inom branschen och jobbar som skolbiträde.”

“Det som har format min identitet är att jag är en ärlig person. Jag tycker om att prata och diskutera. Speciellt att filosofera om olika frågor t.ex. vem jag är och varför jag är som jag är.”

“Min identitet formas också av mitt utseende och min personlighet. Jag är ärlig, snäll och hjälpsam. Jag har ett typiskt utseende från mitt hemland och känner därför att jag tillhör den gruppen. Däremot är mina åsikter och värderingar mer finländska.”

13.2.1 Familjen

I kapitel 5.1. i teoridelen beskrivs familjens påverkan på identitetsbyggandet. Familjen anses vara av en av de största betydelseerna för individens identitet. Värderingar, normer, åsikter och dylikt delas inom familjen och det är i många fall viktigt att föra dessa vidare i generationer. Dessa faktorer kan ändras genom årens gång i och med att omgivningen och samhället ständigt förändras, men i många familjer är denna typ av förändring oacceptabel.

Familjens påverkan kan vara både av positiv och negativ betingelse. Om relationen mellan föräldrar och barn hålls öppen, accepterande och stöttande så har också barnen en större möjlighet att kunna och våga utforska sin identitet. Om däremot barnen känner sig låsta och ständigt övervakade av sina föräldrar, blir deras identitetssökande lidande.

När respondenterna fick frågan om vad de själva tror har format deras identitet, så svarade de flesta familjen. Familjen verkar alltså vara en stor del av deras liv och har på ett eller annat sätt påverkat respondenternas livsval.

Såhär svarade respondenterna vid frågan om de upplevde att deras föräldrar och tidigare generationer hade haft en inverkan på de val de har gjort i livet:

“Jo, det har de. Mina värderingar byggs upp enligt deras. Då börjar jag också tänka på likadant sätt som dem. Mina föräldrar tycker t.ex. att ha en utbildning är jätteviktigt. Därför tycker jag också det och då väljer jag att studera mycket. För att vara “någon”.”

“Stor påverkan. Märker mer och mer att jag är ganska lika dem och tänker på samma sätt.”

“Min mammas tålmod har påverkat mig. Hon födde 11 barn men har endast 6 kvar. Och min pappa har lärt mig att vara stark för mina egna barn.”

En av respondenterna var noga med att lägga fram att familjens påverkan inte alltid varit så positiv. Föräldrarna hade uppfostrat dem på samma sätt som föräldrarna själva hade blivit uppfostrade som barn och detta var en tung period i och med att samhället förändrades. Respondenten upplevde en frihet över att ha fått komma till Finland och att själv få välja sina val och hur hen vill leva sitt liv.

“Ja det har de. De har uppfostrat oss så som de blev uppfostrade. Är tacksam över att jag har fått flytta hit och får välja själv. Det är så olikt här och där.”

En annan respondent upplevde föräldrarnas roll och påverkan på detta sätt:

“Mina föräldrar har inte satt strikta regler åt mig. Jag har fått studera vad jag vill, jag har fått arbeta med vad jag vill, jag har själv fått välja min nuvarande man, jag har fått umgås och rest med mina vänner. Inte alla från min kultur har sådan frihet som jag haft. Jag tror att mina föräldrar har påverkat mig på så sätt att jag valt att behålla min kultur, mitt språk och jag har valt att hitta en man från mitt eget hemland för att inte tappa kulturen.”

Respondenterna har haft blandade upplevelser kring familjens påverkan. Några respondenter var tydliga med att deras familj är det viktigaste för dem och att det är utgående från dem som de gjort sina livsval. Några andra av respondenterna upplevde sin familj för nära och för påverkande och valde därför att söka sig bort från dem. I det stora hela har familjen en mycket stor påverkan på respondenterna och oavsett om man väljer att följa och ta efter dem så påverkar dem alltid på ett eller annat sätt.

13.2.2 Genus & kön

Stereotyper och förväntningar på könsroller är mycket vanliga och förekommer ofta i alla delar av världen. Omgivningen och samhället har ofta förväntningar på hur man ska vara, se ut samt bete sig utifrån vilket kön man föds med.

Dessa förväntningar skiljer sig från land till land och från kultur till kultur. Inom vissa kulturer finns det en större frihet och jämställdhet mellan könen, medan det i andra kulturer är mycket strikta regler och kvinnorna är lägre rankade än männen. Och därtill finns ännu allt däremellan.

Jag valde att fråga hur respondenterna såg på sin kvinnliga roll och om den har påverkat dem på något sätt. Sådär svarade de:

“I min kultur är det viktigt att kvinnor håller sitt värde, de skall hjälpa till där hemma, de skall inte ligga runt, de ska hitta en man och gifta sig med denne. Flickor bör inte umgås lika mycket med vänner heller, till exempel sova över eller vara ute sent på kvällar eller gå ut på barer eftersom de kan göra sexuella misstag. Men mina föräldrar har haft en mer liberal syn. Jag har fått sova över hos vänner, jag har fått gå ut på barer, rest, men jag har inte fått ha pojkvän, vilket aldrig har stört mig. Oftast som gift skall kvinnan göra hemsysslor och sköta om barnen medan mannen jobbar, men i mitt fall skall mannen och kvinnan vara jämställda. Båda ska göra lite av allt och kvinnan skall inte behövas trampas ner.”

“Det är svårt att vara kvinna och att vara religiös. Dessutom har man som kvinna så stora krav på sig själv. I mitt hemland är traditionerna så gamla, så som att kvinnan ska stå i köket och bara vara hemma. Men här är allt så mycket friare. Jag vågar så mycket mera nu.”

“Min kvinnliga roll påverkar mig positivt då det kommer med att hitta kompisar. Flickor får kompisar mycket lättare än pojkar. Men då det kommer till jämställdhet och jämlikhet, påverkas jag mycket mer än pojkar. Samhället vi lever i är inte alls jämställt, även om det känns som att i Finland försöker de att det skall vara så. Iallafall mera än i mitt hemland.”

“Inte mycket. Funderar om det är min kvinnliga roll eller mina språkkunskaper som försvårar jobbsökning.”

“Min kvinnliga roll påverkar mig mycket. Eftersom att vara kvinna här och i mitt hemland är en stor skillnad. Men jag är bara glad att mina föräldrar förstår mig och har kommit över det där “vad ska andra säga”. Bara pga. det har jag själv haft mycket stress både i skolan och på fritiden. En kvinna i mitt hemland eller i vår religion ska inte dricka alkohol, röka eller jobba med saker som män sköter, som till exempel klippa gräsmatta osv.”

“Det är mycket lättare att vara kvinna här. I mitt hemland har jag bara varit hemma och skött barnen. Det var min roll där. Nu får jag leva och röra mig fritt.”

Genus och köns påverkan beskrivs i kapitel 5.2. i teoridelen. Som det kan förstås utifrån respondenternas svar, så är det förväntningarna och stereotyperna på den kvinnliga rollen inte lika dominant i Finland. Här är det mer jämställt än i respondenternas hemländer. Detta gör det lättare för respondenterna att söka och hitta sig själva och sin egen identitet.

13.2.3 Skola & lärare

Lärare kan ha en stor påverkan på elevers sökande efter sin identitet. Det är viktigt att lärarna stöder eleverna till att våga prova på nya vägar och hjälper till där hjälp behövs. En lärare bör se sina elever som individer och därtill se efter deras individuella behov, resurser, kunskaper och erfarenheter. Läraren bör också se till de utmaningar som finns, och stöda där det behövs. Skolan behandlas i kapitel 5.3. i teoridelen.

Alla respondenter hade en positiv upplevelse från sina respektive skolor och lärare. De ansåg alla att lärarna har varit till bra stöd och hjälpt och förklarat där det behövts. Lärarna har varit ett stort stöd i processen att komma in i det finska samhället. De har förklarat ord, regler och gester som respondenterna inte har förstått eller velat ha hjälp med.

”I skolan har det alltid gått bra. Jag har alltid fått det jag behövt, förklaringar för vissa ord jag inte känt igen och stöd från lärarna.”

”Skolan och lärarna har gett mig verktyg för att skapa mina egna åsikter, som senare blivit en del av min identitet. Skolan har också hjälpt mig att socialisera med andra och på så sätt hittat vänner att tillbringa tid med.”

Några av respondenterna ansåg att varken skola eller lärare hade påverkat dem särskilt mycket. Varken i sökandet efter identiteten eller i anpassningen till Finland.

”Jag har inte märkt att skolan eller lärarna har påverkat mig på något sätt. Jag har inte gått i skolan i mitt hemland så jag kan inte heller jämföra på det viset.”

Det var endast en respondent som hade upplevt negativa förhållanden till lärare. Stöd och uppmuntran hade inte kommit från läraren utan istället upplevde respondenten att hen blev nervärderad av läraren. Läraren valde att inte se till respondentens kunskaper, resurser och erfarenheter. Detta påverkade såklart ur negativ bemärkelse och det blev en tung period för respondenten.

“Jag upplevde att jag blev mobbad. Ibland inför hela klassen.”

Det genomgående mönstret i respondenternas tankar och känslor kring skolan och lärarnas påverkan, är att de inte haft så stor betydelse i slutändan. Inte som respondenterna själva kan peka ut. Lärarna har varit ett bra stöd för integration och för lärdom om det nya landet de kommit till. Skolan har varit socialt lärorik och givande och många nya bekantskaper har skapats där.

13.2.4 Internet & sociala medier

I kapitel 5.4. i teoridelen hittas sociala mediers och internets påverkan på byggandet av identiteten. En viss anonymitet som kan hållas online ger möjligheter till nya utforskningar och större mod till att våga prova. Det ger också en vilshenhet kring vad som accepteras och inte accepteras i det verkliga samhället. Det är lätt att skapa en identitet man vill ha online, men i verkligheten ha svårt att leva upp till den.

Bland respondenterna var det ganska enat att sociala medier inte hade desto större påverkan på dem eller deras identitetsbyggande. De flesta av respondenterna ansåg sociala medier vara onödiga, jobbiga och överskattade. Flera av dem hade minskat på användningen eller helt slutat använda sociala medier.

“Såklart påverkar sociala medier alla människor på ett eller annat sätt. Men det har aldrig påverkat mig på ett negativt sätt - lyckligtvis.”

Gemensamt var också att det fanns både goda och dåliga sidor av sociala medier och internet. För de respondenter som har familj, släkt och vänner kvar i hemlandet eller på annan plats i världen är sociala medier och internet nödvändigt för att kunna hålla kontakten till dem. På samma sätt är det nödvändigt för att kunna behålla relationen till hemlandet, främst genom nyheter och webbsidor relaterade till hemlandet. Att kunna hålla kontakten och hållas uppdaterad på information är i de flesta fall positivt. Men i vissa fall kan det också vara negativt. Det är på så sätt de får information om situationen i hemlandet samt hälsan och ekonomin hos familj och släkt.

“Det är tungt att läsa och höra om allt som händer min familj och jag kan inte göra någonting för att hjälpa dem.”

“Det är bra för det för oss närmare avlägsna familjemedlemmar och vänner som bor i avlägsna länder. Men det är också jobbigt att läsa om allt dåligt som händer.”

En av respondenterna ansåg sociala medier vara till stöd vid identitetsskapandet. Via sociala medier kan man hitta andra likasinnade människor som har samma värderingar och som strävar efter samma saker i livet. Det blir som ett stöd i att våga utforska mera inom ämnet.

“Jag försöker följa dem som gör att jag mår bra och som ger mig nyttig information. Människor som har samma värderingar som mig. Jag följer till exempel feminister både från mitt hemland och från Norden, som pratar om samma problem, men ur två olika synvinklar. Och jag kan relatera till båda.”

13.2.5 Vänner & relationer

Till sist tog jag upp vänners påverkan vid identitetsskapandet hos respondenterna. Detta ämne behandlas i kapitel 5.5 i teoridelen. Vänskapsrelationer har en stor betydelse för känslan av att vara behövd och omtyckt. Det är ett stort stöd att ha likasinnade vänner vid sin sida.

För respondenterna var vänners roll och betydelse varierande. För en del har vännerna varit det största stödet. Någon av respondenterna hade haft goda vänskapsrelationer men som med åren har försvunnit. Det som jag la märke till var att bland de äldre respondenterna var antalet vänner färre men relationen närmre och djupare. Och bland de yngre fanns många vänner men relationerna var mer ytliga. Dock var det faktum att ha vänner viktigare hos de yngre respondenterna.

“Jag tycker att vänner är jätteviktiga. Ibland då jag träffar dem efter en längre tid inser jag hur psykiskt hälsosamt det är att umgås med dem.”

“Vänner hade stor roll förr då de var det enda umgänget. Mindre nu då man bor längre borta.”

“Vänner har hjälpt mig att skapa min identitet. Jag försöker att ha vänner som följer efter sina drömmar, som tycker att utbildning är viktigt och som har likadana värderingar som mig.”

Alla respondenter ansåg vänner har varit viktiga i processen att hitta sig själv i Finland och att de har varit ett stort stöd till att lära sig kulturen och samhället. Speciellt när vännerna har varit finländska.

“Med klasskompisar lärde jag mig språket mycket bättre och därför undvek jag oftast att hänga med kompisar som är från mitt hemland, för att lära mig bättre svenska.”

En respondent berättade om delningen mellan vänner från sitt hemland och vänner från Finland. Att det är svårt att hitta balans mellan dem alla, för med vännerna från hemlandet är man en person och med vännerna från Finland en annan. Även hur man försöker att vara samma person så är det svårt när till exempel språket inte är detsamma.

“Vänner är en viktig sak för mig. Men jag har alltid haft två sidor så att säga och med det menar jag vänner som är från Finland och vänner från mitt hemland som också bor här. Ibland vill jag bara slå ihop alla men det går inte.”

“Med mina vänner som är från samma land som mig, kopplar jag av och känner att jag kan säga vad som helst utan att dom förstår det fel. Medan med vänner som jag har från Finland, måste jag ibland förklara saker mera än vad de behövs, eftersom vi har olika kulturer och saker vi kanske säger i mitt hemland, kan man inte säga här.”

Samma respondent berättade också om hur grupptrycket och viljan av att passa in har påverkat bland vännerna. Det har varit viktigt att passa in och vara som alla andra. Kanske kan detta vara ännu viktigare för någon som kommer från ett annat land med en annan kultur och annan syn på saker och ting. Samtidigt som det kan ha negativa effekter och konsekvenser, så är det också ett sätt att pröva olika roller och upptäckter, för att hitta sin identitet. Det är ett sätt att hitta vad man tycker om och inte tycker om, men framförallt att hitta sina egna värderingar och prioriteter.

“Vänner som jag har här, mina klasskompisar, de har påverkat mig mycket både positivt och negativt. I min kultur och religion dricker man inte alkohol eller röker. Men då jag växte upp här tänkte jag “Men nu är jag här och kommer säkert inte att bo i mitt hemland mera, för jag trivs här och gör det jag vill”, så jag har provat både alkohol och cigaretter. Jag insåg att alla andra gjorde det och för att vara social och som alla andra där, så gjorde jag också så.”

13.3 Kultur

Syftet med examensarbetet är att se hur identitetsutvecklingen påverkas av att leva med fler än en kultur och därför fortsatte intervjun med frågor kring kultur. Kultur är inlärt redan från barnsben och därför kan det vara så självklart för många. Det är inte alltid något man reflekterar över. Men när man kommer som invandrare till ett nytt land, tvingas man förr eller senare att reflektera över sin egen kultur men även över kulturen i det nya landet. Man tvingas också reflektera över vilken kultur man vill och kan leva efter.

Jag ställde frågan "Vad är de största skillnaderna mellan att bo i ditt hemland och i Finland". Såhär svarade respondenterna:

"Mycket är lika som i mitt hemland. Hela FPA-systemet är jättebra i Finland, mycket bättre än i mitt hemland."

"Största skillnaden med att bo i Finland är kulturen, tex. Bastu. Det är inget för mig att sitta där i två timmar, men det går ibland. Det är mycket dyrare t.ex. i barer och restauranger här. Naturen i Finland är det bästa och att plocka alla sorters bär och svampar ute i skogen."

"Största skillnaden med att bo i Finland är tryggheten som finns här. Det beror kanske på att människor litar så mycket på varandra. Det har jag aldrig sett förut. Kulturen var också självklart en stor skillnad. Men också miljön i Finland som är unik och ger en känsla av lugn och ro. Miljön som ser annorlunda ut tack vare på de fyra årstiderna. En helt ny och spännande upplevelse för mig."

"Största skillnaden är levnadsförhållandet, människorna och relationerna mellan familjerna. I mitt hemland har vi inte tillgång till lika mycket som vi har här. Ekonomin är betydligt bättre, sjukvården är bättre, skolorna är betydligt bättre, livskvaliteten är helt enkelt mycket bättre här. Jag känner att man kan ge sina barn en bättre framtid här än i mitt hemland. Människorna här är annorlunda, både på gott och ont. Jag tycker att finländarna inte blandar sig i någon annans liv lika mycket som man gör i mitt hemland. Människorna i Finland respekterar regler och lagar mer. De flesta ungdomar och unga vuxna studerar eller jobbar, medan i mitt hemland är det många som bara sitter på caféer hela dagarna, speciellt killar, som slänger olämpliga kommentarer på tjejer som går förbi. Det har aldrig hänt mig här."

"Andra skillnader enligt mig är att finländarna är mer ensamma och umgås inte lika mycket med sina familjemedlemmar. Barn flyttar ut snabbt hemifrån och man respekterar inte lika mycket de

äldre. Man besöker inte heller lika mycket sina föräldrar och man överger sina föräldrar till staten då de blir gamla.”

“Det är på något sätt mycket lättare här. Bara sådana saker som jobb, utbildning, olika ekonomiska stöd. Allt sådant fungerar här, det gör det inte i mitt hemland.”

“I mitt hemland gör man vad man vill med sin fritid och man har kanske mera av den. Här i Finland kör man på i hård fart, framåt. Man är väldigt tidsbunden här, allt går efter klockan. All tid efter avslutad jobbdag går åt till träningar, kurser, kvällsmöten osv. Det finns knappt tid till sömn.”

“Det är stor skillnad. I mitt hemland var jag bara hemma och sköta om barnen.”

För flera av respondenterna hade flytten till Finland inneburit stora skillnader och stora omställningar. Det kan vara svårt att bryta upp från en kultur och de traditioner man är van vid och plötsligt tvingas anpassa sig till helt nya normer och regler. För en kvinna som är van att vara hemma och ta hand om barnen, kan det bli en tuff omställning att plötsligt vara så fri och att ha tillåtelse att göra saker hon aldrig fått eller vågat göra förut.

13.3.1 En kultur hemma, en annan utanför

Jag frågade om respondenterna upplevde att de hade en kultur hemma och en annan utanför hemmet. Jag ville ta reda på om kulturen från hemlandet hade förvarats inom hemmet, medan man tagit till sig Finlands kultur utanför hemmet.

Några av respondenterna upplevde att hemmavid levde de enligt kulturen från hemlandet och utanför hemmet rådde finsk kultur. Några av dem hade tagit in finsk kultur hemma och blandat med hemlandets kultur.

“Ja, det har jag. Hemma pratar jag bara mitt språk, där kan jag uttrycka mina tankar och känslor mycket bättre än vad jag kan göra med mina vänner som bara pratar svenska. När jag är hemma lyssnar jag mycket på musik från mitt hemland. Det gör jag inte när jag är med familj och vänner från Finland.”

“Vi lever nog enligt båda. Min man och jag försöker leva enligt vår kultur men våra barn lever enbart enligt finsk kultur. Både hemma och utanför hemmet.”

Några av respondenterna upplevde inte att de hade olika kultur hemma eller utanför hemmet. De upplevde att de hade hittat en balans mellan kulturerna.

“Sällan. Kommer fram vid traditioner, till exempel jul.”

“Kulturen i mitt hemland och finska kulturen är ganska lika. Jag blandar kanske lite, då min sambo är från Finland.”

“Jag har samma kultur hemma som ute.”

13.3.2 Hur påverkas du

De flesta av respondenterna upplevde sig ha delade kulturer eller flera kulturer. I vissa fall blandade man ihop kulturer och det var svårt att tydligt säga vad som tillhörde vad. Några visste klart och tydligt vad som var vilken kultur och var vilken kultur rådde.

Jag frågade respondenterna hur detta har påverkat dem och hur det får dem att känna sig med fler än en kultur kring sig. Sådär svarade de:

“Jag känner mig nog splittrad. En del av mig bor i ett annat land.”

“Jag påverkas inte särskild mycket, kulturen är lika. Jag känner mig säker och stabil.”

“Jag påverkas på ett bra sätt. Jag har lärt mig att uppskatta och att trivas i båda kulturerna. Jag tycker också att det är ett privilegium att leva i två olika kulturer. Jag känner mig lycklig, säker och stabil. Det är inte alla som lever i två olika kulturer. Det gör också att jag uppskattar det ännu mera.”

“Det påverkar min identitet på ett positivt sätt. Det hjälper mig att utveckla vem jag vill vara och jag kan bestämma detta med hjälp av två olika perspektiv.”

“Jag har inte tänkt på hur det får mig att kännas. Jag känner mig väl stabil och säker. Inte har det påverkat identiteten vad jag vet.”

“Det var svårt att förklara kulturskillnaderna i början. Men nu är det inga problem, vill gärna lära mig om min egen kultur för att kunna lära mig om andras kulturer också. Jag känner mig säker och stabil, jag vet vad jag tycker och tror.”

De flesta respondenterna var ganska överens om att den påverkan det hade på dem var positiv. De flesta av dem kände sig säkra och stabila i sig själva och de visste vilka kulturer de hade i sitt liv, samt hur de skulle behandla dessa. Någon av respondenterna upplevde sig splittrad och delad mellan kulturerna.

13.3.3 Vad från finska samhället har påverkat

Intervjun fortsatte med frågor kring kultur. Jag ville veta hur respondenterna upplevde att den finska kulturen har påverkat dem och om den har gjort någon skillnad för dem.

“Det är det som har påverkat mig till hur jag är idag! Friheten över att bestämma vem de vill vara som ungdomar har här. De är självständiga och själva ansvariga för sina val. Den friheten som gör att man följer sina drömmar men samtidigt tänker efter.”

“Inte speciellt mycket. Det är så lika det egna samhället.”

“Det som påverkat mig mest i det finska samhället är olika högtider, t.ex. julen. Som liten har jag alltid tyckt om jul, doften av pepparkakor och glögg och all pynt man gjorde i skolan. Jag kände då att jag hade två kulturer vilket störde mig mycket. När jag kom hem blev det tomt, ingen jul och pepparkakor, glögg och inget pynt.”

“Finländska samhället är lugnt, jag känner mig trygg här.”

“De finländska människorna först och främst. Finländare skrattar inte om man säger fel, de är snälla och försöker lära ut rätt istället. Jag vågar vara mig själv här. Jag vågar säga vad jag tycker och tänker.”

“Finländska kompisar, myndigheter, socialarbetare.”

“Jag tänker att kvinnor och män är mer jämställda här. Jag tänker att kvinnor är lika mycket värda som män och att samma regler skall gälla båda könen.”

13.3.4 Vad från ditt hemland har påverkat

I motsats till den finska kulturen, ville jag också ta reda på vad respondenterna upplevde att de hade tagit med sig från sitt hemland.

“Religionen och skillnaden mellan människorna.”

“Relationen mellan familjen är mycket viktigt och detta har jag tagit med från min kultur.”

“Min personlighet är väldigt typisk för mitt hemland. Jag uppför mig bra, är hjälpsam och snäll. Men jag kan också säga om jag tycker att någonting är fel. Och kan stå för det.”

“Traditioner och kulturen.”

“Bröllop, sociala tillfällen, familjestämning. Allt sådant är så annorlunda här. I mitt hemland är det mycket ljud, dans, fest. Alla skrattar och är glada.”

“Min bror brukade säga till mig “gör allt som du vill men glöm inte var du kommer ifrån”. Därför vill jag också behålla kulturen och språket från mitt hemland. Språket står mig väldigt nära. Också maten och matvanor från mitt hemland.”

13.3.5 Behålla egen kultur

En av mina frågeställningar i detta examensarbete var om man kan behålla kulturen från sitt hemland, trots att man tvingas anpassa sig till en ny kultur. Så här svarade respondenterna när de fick frågan:

“Genom att kombinera båda kulturer tycker jag att det är möjligt att behålla min kultur i en annan kultur. Att inte glömma mina rötter men att ändå kunna acceptera att jag lever nu i ett annat land. Därför måste jag också lära mig att uppskatta den finska kulturen.”

“Jag har hållit fast i min kultur, men visst påverkas man av det finländska också.”

“Nej, inte riktigt. Här är det arbetsdagar när vi har olika högtider. Man är i jobb och efteråt för trött att fixa till den dagen. Dessutom är det svårt att få ledigt. År till år har kulturen minskat hemifrån, blir mer och mer finländare.”

“Kulturen i mitt hemland och kulturen i Finland är så pass lika. Jag måste inte anpassa mig så mycket.”

“Jag tror ändå att jag kommer att behålla en liten bit av min egen kultur också. Jag tycker det är fint med att vi firar olika högtider då hela släkten samlas och äter god mat. Det jag har funderat över mest är mina egna barn, jag kommer inte kräva av dem att känna till kulturen från mitt hemland. Vi bor då i Finland och barnen föds här. Självklart berättar jag om min kultur om de vill.”

“Jag vill bevara min kultur, men det är svårt. Vi bor i ett helt annat land med en helt annan kultur. Mina barn var små när vi kom hit och de lever nu på mer efter finländsk kultur, medan jag och min man försöker behålla kulturen från hemlandet.”

Respondenterna var lite delade i denna fråga. Några av dem tyckte att det är enkelt och självklart att bevara den egna kulturen samtidigt som de anpassar sig till den finska kulturen. Andra respondenter tyckte att det är svårt att behålla den egna kulturen. Det fanns flera orsaker till att de tyckte det var svårt att behålla den egna kulturen, bland annat så hade någon av respondenterna flyttat runt mellan så många länder så det var svårt att veta vilken som var den egna kulturen. Någon annan hade bott så pass länge i Finland att de hade glömt sin egen kultur och någon annan tyckte att kulturerna skiljde sig så mycket att det helt enkelt var omöjligt att kombinera dem.

Att kunna kombinera den gamla kulturen med den nya är positivt både för egen integration och egen identitetsutveckling. Denna typ av identitet kallas integrerad identitet och det menas då att man kan anpassa sig till det som är bäst i olika situationer. Flera av respondenterna upplevde att de varierade mellan kulturen från hemlandet och den nya kulturen och detta kallas att ha en växlande identitet. Detta påverkar nog integrationen och identitetsutvecklingen positivt också, men det kan bli tungt att ständigt tvingas växla mellan kulturerna i olika situationer och med olika människor.

13.4 Val av integration

Som sista fråga i intervjun valde jag att fråga hur respondenterna och deras familjer hade valt att integrera sig i det finska samhället. Jag ansåg att detta var en viktig fråga att reflektera över, eftersom det har en stor påverkan på identitetsskapandet och är en stor faktor till välbefinnande i den nya vardagen. Detta tas upp i kapitel 10.1. i teoridelen.

Oavsett anledning till invandring så är det viktigt att komma in i samhället och att känna sig välkommen. Dock är det inte enbart upp till samhället att välkomna de nya, utan som invandrare behöver man själv också välja vilken väg man vill gå. Desto bättre integrering, desto bättre kännedom om det egna jaget. Sådär svarade respondenterna på detta:

“Min mamma och jag har valt att integrera oss genom att skapa större kontakter till det finska samhället. För att känna att vi är en del av det finska samhället. Vi ville också lära oss

språket så snabbt som möjligt. För att göra detta var vi tvungna att hitta kompisar som bara pratade svenska. Och ta åt oss så mycket som möjligt av den finska kulturen.”

“Vi har valt att behålla kontakten till vår egen etniska grupp, men också skapat nya kontakter i det finska samhället. Den finska sidan är starkare nu som då, men med åren tycks det bara bli starkare.”

“Vi har behållit alla våra kontakter till vår etniska grupp, men vi har också hittat nya här i Finland. Vi umgås mycket inom familjen. Vi har inte så många finländska nära vänner.”

“Mina föräldrar har mycket släkt och vänner från vårt hemland här i Finland. De har även finländska vänner och bekanta. Vi håller fast i vår kultur men vi har skapat och skapar nya bekanskap i det finländska samhället också.”

“I vår familj har vi valt att ha mer kontakt till det finländska samhället än till vår egen etniska grupp. I början av vår tid här så umgicks vi med bekanta från vårt hemland, men idag umgås vi bara med finländare.”

“Eftersom jag numera bor ensam, så har jag hållit hårdare tag i kontakten till mitt hemland. Jag har fler vänner och bekanta från mitt hemland än vad jag har från Finland. Jag har klasskamrater och dylikt, men jag umgås mest med vänner från mitt hemland.”

De flesta av respondenterna hade valt att behålla kontakten till den egna etniska gruppen men samtidigt skapa nya relationer till det finländska samhället. Detta är också det bästa sättet för en lyckad integration. Någon har valt att enbart skapa kontakter till det finska samhället och det är också bra för en god integration.

14 Slutdiskussion

Syftet med denna undersökning var att se på hur identitetsutvecklingen påverkas av multikulturalism, hos unga kvinnor med invandrarbakgrund. Genom arbetets gång har jag haft tre frågeställningar i fokus; vad som påverkar identitetsutvecklingen, om det är möjligt att hålla fast i sin ursprungliga kultur trots att man måste anpassa sig till en ny och om det är möjligt att vid multikulturalism också uppnå en stark identitet.

Första responsen jag fick både vid sökandet av respondenter och vid början av själva intervjun, var en positiv inställning och ett genuint intresse hos respondenterna. Flera av dem

hade aldrig funderat över kulturernas påverkan på dem. Några hade inte ens tänkt på att de faktiskt lever multikulturistiskt. Jag har lagt fokus på respondenternas berättelser och jag är stolt att få förmedla dessa vidare.

Vad som påverkar identiteten hos unga kvinnor visade sig främst vara familjen och familjens värderingar. De flesta av respondenternas hemland är länder där kollektivistisk kultur är mer förekommande än individualistisk kultur och detta innebär också att familjen och den egna etniska gruppen är av stor betydelse. Detta innebär att värderingar, normer och traditioner går i arv inom kulturen. Det syntes att kollektivistisk kultur var vanligare också genom betydelsen av att tillhöra sin etniska grupp, bland annat genom utseende och personlighet.

I undersökningen behandlades också kultur. Några av respondenterna ansåg att det var lätt att behålla sin ursprungskultur trots att de anpassat sig till den finländska kulturen. Detta för att de hade kombinerat dem och på så sätt hittat en balans för att förhålla sig till båda två. Medan några andra respondenter upplevde det svårt att behålla den egna kulturen, när den finländska kulturen är så pass annorlunda.

Med identitet menas att man är densamme i alla situationer. En stark identitet innebär en stabil, säker och sammanhängande identitet. Har man en stark och fullbordad identitet ser man skillnaderna mellan egna och omgivningens värderingar. Respondenterna i min undersökning ansåg sig känna till sin egen identitet. Trots att familjen och omgivningen har en stor påverkan på dem, så var de flesta av respondenterna ändå ganska säkra på sin identitet.

Dock upplevde de flesta av respondenterna att de kände sig olika i olika grupper av människor. Tillsammans med sin etniska grupp kunde de slappna av och känna sig bekväma men med finländska människor kunde det vara svårare att göra sig förstådd och i vissa fall kunna och våga visa sitt rätta jag.

Jag anser att jag i undersökningen har fått svar på mina frågeställningar och därmed också uppnått syftet. Resultatet av undersökningen visar att unga kvinnor med invandrarbakgrund påverkas mest av sin egen familjs och den egna etniska gruppens värderingar. Att behålla sin egen ursprungliga kultur är fullt möjligt, trots att man tvingas anpassa sig till en ny kultur, men det kräver en stark vilja och ork. En stark och fullbordad identitet är möjlig att uppnå även vid multikulturalism, men det är mer förekommande med en växlande identitet.

15 Kritisk granskning

I detta kapitel kommer jag att kritiskt granska mitt examensarbete. Jag kommer fundera över vad som inte gick som planerat och vad som kunde ha gjorts annorlunda. Jag kommer ta upp både positiva och negativa funderingar kring arbetet.

Jag visste ganska från början att jag ville skriva om unga invandrarkvinnor, men hade svårt att hitta exakt vad jag ville undersöka. När ämnet väl kom så ökade intresset hela tiden och jag hade istället svårt att sätta avgränsningar.

Jag påbörjade mitt arbete alldeles för sent och min tidtabell sprack i ett tidigt skede. Trots det har skrivandet ändå löpt på. I och med Covid-19 så fanns ju mer fritid till att kunna skriva. Coronapandemin påverkade även arbetets framfart. Planen var att kunna besöka skolor, praktikplatser och dylika platser där unga invandrare befinner sig. Detta var ju inte möjligt i och med stängda dörrar, så jag fick sköta allt online. Alla intervjuer gjordes online, vilket fungerade riktigt bra så länge uppkopplingen var tillräcklig.

Dock gjorde tidsbristen att en viss stress låg över arbetet och det blev bråttom att få ut frågorna. Jag kan tycka nu i efterhand att jag borde ha satt mer tid på frågorna och anser att det hade gett ett djupare resultat. Om mera tid hade funnits hade jag använt mig av någon testperson före själva intervjuerna, för att få någon annans synvinkel på frågorna och för att se om de var relativa för syftet av undersökningen.

Frågorna skickades ut på förhand så att respondenterna kunde förbereda sig. Jag upplevde att respondenterna var intresserade av ämnet och flera sa att det var roligt att få fundera och tänka på dessa frågor. Det var nya perspektiv och saker de inte tidigare funderat över.

Rätt och tillräcklig litteratur har varit svår att hitta. Det finns tidigare forskning gjord kring identitet, men inte mycket kring just invandrares identitet. Mycket tid har satts på att söka litteratur via nätet i och med att biblioteket också stängde på grund av Coronapandemin. Jag anser att jag ändå har hittat tillräcklig litteratur och är nöjd över de intressanta texter jag kunnat ta hjälp av, även fast önskan vore ett lite bredare urval.

Slutligen är jag stolt och glad över att jag valde att skriva om detta ämne. Det har varit intressant och lärorikt. Under arbetets gång har nya upptäckter hittats både kring ämnet och hos mig själv. Jag anser även att detta är ett viktigt ämne att beröra, i och med att invandring är så pass vanligt idag och vårt samhälle gynnas av mångfald.

Tack till alla respondenter som ställt upp på intervjuer och tack till mina handledare som hjälpt och stöttat!

Källförteckning

Al-Baldawi, R., 1996. Transkulturell kunskap nödvändig. *Läkartidningen*, 93(40), s. 3483–3485.

Arvidson, M. & Johansson, S. (2017). *Roll och identitet*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Berry, J. W., Poortings, Y. H., Segall, M. H., & Dasen, P. R. (2002). *Cross-Cultural Psychology: Research and applications*. Cambridge: Cambridge University Press.

Botond, A. (2017). *Kulturell psykologi* (Upplaga 1:1.). Lund: Studentlitteratur.

Chodorow, N. J. (1988). *Femininum - maskulinum: Modersfunktionen och könssociologi*. Stockholm: Natur och Kultur.

Diskrimineringsombudsmannen, 2020, *Vad är diskriminering*. [Online] <https://www.do.se/om-diskriminering/vad-ar-diskriminering/> [Hämtat: 30.10.2020].

Frisén, A. & Hwang, P. (2006). *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur.

Frykman, J. (1998). *Ljusnande framtid! Skola, social mobilitet och kulturell identitet*. Lund: Historiska media.

Glovera, J. A., Galliherb, R. V., & Crowell, K. A., 2015. Young women's passionate friendships: a qualitative analysis. *Journal of Gender Studies*, 24(1), s. 70–84.

Holme, I. M., Solvang, B. K. & Nilsson, B. (1991). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Hwang, C. P. & Nilsson, B. (1996). *Utvecklingspsykologi från foster till vuxen*. Stockholm: Natur och kultur.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Mangell, L., 2014. *Självkänsla och självförtroende - håll isär begreppen*. [Online] <https://www.motivation.se/innehall/sjalvkansla-och-sjalvfortroende-hall-isar-begreppen/> [Hämtat: 30.10.2020].

Nilsson, B. (2015). *Socialpsykologi: Teorier och tillämpning* (Första upplagan.). Stockholm: Liber.

Opetushallitus, Utbildningsstyrelsen, Vihunen, R., Vilén, M., Ojanen, T., Aaltonen, M. & Sumelius, B. (2007). *Ungdomstiden*. Helsingfors: Utbildningstyrelsen.

Perrin, E. C., 2003. Teen relationships may impact behavior and health more than expected. *The Brown Child and Adolescent University Behaviour Letter*, 19(1), s. 7.

Rimskii, V., 2011. The Influence of the Internet on Active Social Involvement and the Formation and Development of Identities. *Russian Social Science Review*, 52(1), s. 79–101.

Sverige. Statens institutionsstyrelse & Ahmadi, N. (2003). *Ungdom, kulturmöten, identitet* (2. [omarb.] uppl.). Stockholm: Liber i samarbete med Statens institutionsstyr. (SIS).

Verhoeven, M., Poorthuis, A. M. G., & Volman, M., 2019. The Role of School in Adolescents' Identity Development. *Educational Psychology Review*, 31(1), s. 35–63.

Wellros, S. (2000). *Språk, kultur och social identitet*. Lund: Studentlitteratur.

Ålund, A. (1997). *Multikultiungdom: Kön, etnicitet, identitet*. Lund: Studentlitteratur.

Intervjufrågor

1. Ålder, hemkommun
2. Har du syskon? Föräldrar? Barn? Make? Maka?
3. Hur länge har du bott i Finland?
4. Hur trivs du med att bo i Finland?
  - Vad är det som gör att du trivs? Vad är det som gör att du inte trivs?
  - Vad är de största skillnaderna med att bo i Finland?
5. Hur bra känner du att du vet vem du är?
  - Har du haft svårt eller lätt att hitta din plats i Finland? På vilket sätt?
6. Vad tycker du har format din identitet?
  - Tycker du att dina föräldrar/tidigare generationer påverkar/har påverkat dig i dina livsval? På vilket sätt?
  - Hur påverkar skolan och lärarna dig?
  - Hur påverkar din kvinnliga roll dig?
  - Hur upplever du att sociala medier påverkar dig?
  - Hurudan roll har vänner i ditt liv? Hur påverkar de dig?
7. Vad i det finska samhället känner du att har påverkat dig till hur du är?
8. Vilka saker från ditt hemland känner du att har påverkat din identitet?
9. Känner du att du kan vara dig själv i Finland? Varför?
10. Upplever du att du har en kultur hemma och en annan kultur utanför ditt hem?
11. Tycker du att du kan behålla kulturen från ditt hemland, trots att du har tvingats anpassa dig till en ny kultur? På vilket sätt?
  - Lever din familj mer enligt kulturen från ditt hemland eller mer enligt kulturen i Finland?
12. Hur påverkas du av att leva i olika kulturer?
  - Hur får det dig att känna dig? (Förvirrad, lycklig, vilsen, säker, stabil, splittrad, osv.)
13. Hur har du och din familj valt att integrera er i samhället? Genom att:
  - behållit kontakten till din/er etniska grupp men samtidigt skapat nya kontakter i det finska samhället?
  - skapat större kontakter till det finska samhället än till din/er etniska grupp?
  - hållit fast i egen kultur och traditioner och inte tagit in den finländska kulturen alls?
  - varken hållit fast i egen kultur eller tagit in den finländska kulturen?